Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 88 (13802) | 1972 оной апрелиин 14, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ЛӨӨДЭР—
БУХЭСОЮЗНА
ОММУНИС
СУББОТНИК

…ҮДЭ

…тромашина» завод

…15-най коммунис … ажалай ёһотой … үнгэргэхэ гэжэ …шина» заводой кол… …жэ байна. Хүн бү… … ажал эртэнһээ ха… Хүдэлмэришэдэй …дынгөө хэдэг лэ …хэ юм. Тиигэжэ …4 мянган түхэри…гэй продукци, тэрэ тоодо 15 электродвигатель, нэгэ автокран, 10 тонно шудхалаа үгэхэ гэжэ хараална.

Коммунис субботнигто бэлэдхэл эртээнһээ хэгдээ. Тиигэжэ заводой коллектив жэлэй түрүүшын кварталай туршада 44 мянган киловатт-час электрын хүсэ алмаһан байна. Субботнигой үдэр алмаһан электрын элшэ хүсэ хэрэглэн, продукци бүтээхэ юм.

Н. ДЕМИН.

…ҮР

…аймагай коммунис …ргэхэ аймагай шта… И. Ф. Истоминтой …спондент хэдэ хэдэн …гаар хандаба.

…коммунис субботнигто … хэды хүн хабаадаха

…аймаг дотор хамта дээ…гаад хүн коммунис …хабаадаха гэжэ баг…нэрэй дүрбэ мянгаа…олшууд болон залуу… юм.

…субботник үдэр эхэн …ажал хэгдэхэ байнаб? …таба мянгаад гектар …газар сэбэрлэгдэхэ, …гаһан бэлшээри хо…5 мянган гасуу, ехэ …гааг бэлэдхэгдэхээр …. Хоёр мянгаад тонно …тарялан болон сабшалан дээрэ зөөгдэхэ юм.

Мүн гидротехническэ барилганууд, ханааб, һубагууд сэбэрлэгдэхэ, заһагдаха болонхой. Бэшүүрэй совхоздо һайжаруулагдаһан бэлшээри хорёолхын тулада модо бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ 200 хүн гараха юм. Мүн «Дружба» колхоздо энэл хүдэлмэридэ 100 хүн, «Победа» колхоздо 145 хүн гарахаар түсэблэгдэнэ.

Аймагай промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд коммунис субботнигто олоороо хабаадаха.

Бэшүүрэй оёдолой фабрикын 150 хүдэлмэрилэгшэд субботник үдэр ажалдаа хүдэлжэ, 4 мянган түхэригэй хубсаһа хунар оёхо, 600 түхэриг мүнгэ табан жэлэй жасада оруулхаар шиидэнхэй.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКА ИНСТИТУТ

Улаан-Үдэ хотын дээдэ һургуулинуудай нэгэн болохо манай технологическа институдай студентнэр, багшанар болон бусад хүдэлмэрилэгшэд ерэхэ субботнигто булта хабаадалсахаар бэлдэжэ байна.

Үдэртөө һурадаг студентнэрнай субботнигой ерэхые хүлеэнгүй Үдэ, Сэлэнгэ мүрэнэй эрье зубшаһан хаалтын хоёр хажуугаархи талмайн модо шулуу сэбэрлэжэ эхилбэ.

Апрелиин 15-да — Бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр зарим студентнэрнай Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго», «Мартын 8», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта ошожо туһалалсахаар бэеэ зэһэнхэй. Мүн тэрэ үдэр 2-дохи, 5-дахи управлениин барилгын талмайнуудта, шэнэ стадионой барилга дээрэ ажал хэгдэхэ.

Институдаймнай багшанар субботнигой үдэр һуралсалайнгаа корпусууд соогуурхиие сэбэрлэхэ, рамануудые абажа аршаха, угааха гэхэ мэтэ ажал хэхэ байна.

В. БИЛЬТРИКОВ,
технологическа институдай проректор, субботник үнгэргэхэ штабай начальник.

БАУНТА

…үнгэргэгдэдэг заншалта коммунис субботгабшагай ажалай ехэ һайндэр гэжэ тоо…бди. Энэ һайндэртэ бэлэдхэл аймаг до…алхасаар ябажа эхилэнхэй. Зарим ажа…гаануудһай субботодо — апрелиин 8-да …. Жэшээлхэдэ, «Рассвет» колхоздо ма… сэбэрлэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэг…гданхай.

…мунис субботнигой үдэр ажахыда 200 … сэбэрлэгдэхэ, 6,5 мянган метртэ хорёо …йна. Энэ хүдэлмэриин 15-да һаадгүйгөөр … һургаар отологдоно, шэрэгдэнэ, тусхай …дана.

…коммунис субботнигто хабаадая» гэһэн …дэлмэри ябуулагдана. Тэрэ үдэр гарэй эзан эхэнэрнүүд мүн лэ ехэ хубитаяа оруулха. Тэдэнэрнай гэр байраяа, хүдэлмэриингөө газарые Майн 1-нэй һайндэртэ зорюулан сэбэрлэхэ, шэмэглэхэ байна. Зариман түлеэ залһа бэлдэлгэдэ хабаадалсахаар шиидэнхэй.

Аймаг доторнай хүдэлмэрилдэг геологууд, модошод шэнэ табан жэлэй жасада оруулха горитой мүнгэнэй хүдэлмэри хэхэ юм.

Ципиканай прийск Муйска ЛПХ хоёргүйгөөр хамта 11 мянган түхэригэй юумэн коммунис субботнигой үдэр Баунтын аймаг дотор бүтээгдэхэ гэжэ уридшалан тоололго харуулна.

В. ГАЛЕЕВ,
коммунис субботнигоор Баунтын райштабай начальнигай орлогшо, аймагай Соведэй түрүүлэгшэ.

…ХААН

…оной апрелиин 15-да …өө байһан Бүхэ…ммунис субботнигто … колхоз, совхо…0 хүн гараха байна. …аха классуудай һу…баадалсаха юм.

… колхоз, совхозууд…нуга сабшалангай …рёологдожо, шулуу …сэбэрлэгдэхэ, табан …но наг шэбхэ гар…на. Хурамхаан тос…үүдэй саадай барил…дүүлэгдэхэ. Харин … организаци нэгэ стандартна гэр бариха, мүн 12 кубометр түмэр бетонно түхеэрэлгэ гаргаха, 50 кубометр модо хюрөөдэхэ юм. Тиихэдэ Хурамхаанай модоной ажахы 500 кубометр модо унагааха түсэбтэй. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэл түсэбһөө гадуур трактор, машинануудай табан мотоор бүтээхэ. Гадна Аргадын совхозой һүнэй фермын барилга дүүргэгдэхэ юм.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь, субботнигой штабай начальник.

…-ҮДЫН АЙМАГ

…Үдын аймагай «Дружба» колхозой П. А. Рыжовагай звено … үдэр капуста, помидор, куузикугай рассада һуулга…РАГ ДЭЭРЭ: 1. Парник бэлэдхэлгэ. Наада таладань — П. А. Рыжова. 2. Л. И. Тимофеев рассада һуулгаха хайрса…лжа байна.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЗАМБУУЛИНИИЕ ШЭНЖЭЛГЫН ШЭНЭ ШАТА

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан болобо

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан апрелиин 12-то Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоо. Юрий Гагаринай ниидэһээр 11 жэлэй ойе тэмдэглэхээ ерэжэ, суглаанда хабаадагшадай дунда — космонавтикын асуудалнуудые шиидхэлсэдэг хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, замбуулинай техникэ бүтээгшэд, Москвагай партийна, Соведэй ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, Московско гарнизоной сэрэгшэд бии.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, совет болон гадаадын журналистнууд зал дотор һууба.

Эндэ байтшад нүхэд **Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, В. В. Гришинэй, А. П. Кириленкын, А. Н. Косыгинай, Ф. Д. Кулаковой, К. Т. Мазуровай, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, Ю. В. Андроповой, П. Н. Демичевэй, М. С. Соломенцевой, Д. С. Устиновай, К. Ф. Катушевай** ерэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Министрнүүд, лётчик-космонавтнууд ерэлсээ. Эдир пионернүүд бүхы залай зүгһөө халуун альга ташалгаар угтагдан, баглаа сэсэгүүдые парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, эрдэмтэд, лётчигууд-космонавтнууд, президиумдэ һууһан бүхы хүнүүдтэ барюулба.

Москва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** Космонавтикын үдэртэ зорюулан зарлагдаһан Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй, ниислэлэй гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаае нээгээ.

Зал дотор Советскэ Союзай гимнын ирагуу аялга ханхинан зэдэлбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президент **М. В. Келдыштэ** амаршалгын үгэ үгтөө.

«Красный пролетарий» заводой токарь, коммунис ажалай бригадын бригадир **А. Я. Рыбаков** трибунада гараба.

— Замбуулинда туйлагдаһан илалтануудаар бүхы совет арадтаяа хамта баясанабди, алдарта летчигууд-космонавтнарые, замбуулинай техникэ бэлигтэй бэрхээр ухаалан бүтээгшэдые — эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүдэй, технигүүдэй ба хүдэлмэришэдэй коллективүүдые халуунаар амаршалнабди. — гэжэ нүхэр Рыбаков хэлэбэ.

А. Я. Рыбаков үгынгөө түгэсхэл дотор нигэжэ мэдүүлээ:

Советскэ Союзай Коммунис партиин дотоодын ба гадаадын сэсэн мэргэн политикые, КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын ажал ябуулгые хүсэд бүрин дэмжэнэбди, манай орон дотор коммунис общество байгуулагшадай түрүү зэргэдэ хододоо ябахабди.

СССР-эй лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой **А. А. Леонов** үгэ хэлэбэ.

* * *

Суглаанда хабаадагшад Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаа.

***

Искусствын мастернууд баярай суглаанда хабаадагшадта зорюулжа ехэ концерт табиба.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ТУРЦИДА

АНКАРА. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Турциин Республикын Президент Д. Сунайтай апрелиин 12-то уулзажа, хани, халуун оршон байдалда хөөрэлдэбэ.

Совет талаһаа — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Азербайджанай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. А. Халилов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-һээ Турцида байдаг элшэн сайд В. Ф. Грубяков; Турциин талаһаа—гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Байюлькен, Президентын кабинедэй начальник С. Диплиоглу хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

АНКАРА. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныи хүндэлэлдэ Турциин Республикын Президент Джевдет Сунай апрелиин 12-то «Чанкая» гэжэ Президентскэ ордон соо сайлалга хэбэ.

Н. В. Подгорные үдэшэжэ ябаһан хүнүүд Совет талаһаа сайлалгада хабаадалсаа. Сенадай түрүүлэгшэ Т. Арыбурун, Национальна палатын түрүүлэгшэ С. Авджы, Премьер-Министр Н. Эрим, правительствын гэшүүд, политическэ партинуудай ударидагшад, тэрэ тоодо Турциин гүрэнэй ба политическэ үнинэй ажал ябуулагша И. Иненю, сенаторнууд, депутадууд, ниитын ажал ябуулагшад, эрдэм ба искусствын ажал ябуулагшад, Анкарада байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор Турциин талаһаа сайлалгада хабаадалсаһан байна.

АНКАРА. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Турциин Республикын Президент Д. Сунай хоёрой хоорондо хөөрэлдөөнүүд апрелиин 12-ой үглөөгүүр Президентскэ ордон соо боложо эхилээ.

АНКАРА. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнодо Анкара хотын түлхюур барюулалгын баяр ёһолол Турциин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын ордон соо болоо.

АНКАРА. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Турциин Республикын Премьер-Министр Нихат Эримтэй апрелиин 12-ой үдын хойно уулзаһан байна.

Хани, халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Вьетнамай Демократическа Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд нүхэр Во Тхук Донгтой апрелиин 12-то уулзаба.

Совет-вьетнам харилсаа холбоондо хабаатай асуудалнуудаар хөөрэлдөөнэй үедэ һанал бодолоо зүбшэһэн байна.

Национальна эрхэ сүлөөгөө хамгаалхын тула Лаосой ба Камбоджын арадуудтай ээм ээмээ ниилүүлэн дайлалдажа байһан вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэдэгэйнь түлөө, социализм байгуулгадань Вьетнамай Демократическа Республикада ехэ, үнэтэ туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө ДРВ-гэй элшэн сайд нүхэр Во Тхук Донг Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай, ДРВ-гэй правительствын, бүхы вьетнам арадай зүгһөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, аха дүү совет арадта гүн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые хамгаалха, социализм байгуулха хэрэгтэ саашадаа амжалтануудые туйлахыень нүхэр Л. И. Брежнев Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедтэ, ДРВ-гэй правительствада, аха дүү вьетнам арадта хүсэбэ. Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы совет арад тэмсэжэ байгаа Вьетнамтай, Индохитадай бүхы патриодуудтай интернациональна ёһоор һанал нэгэдэн талархалгын хараа бодол хэлбэришэгүйгөөр баримталан, хойшодоошье тэдээндэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ байха. Индохитадта США-гай хэжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушаагаад, ДРВ-гэй нютагуудые бомбодолгоёо дары болюулха эрилтэ совет хүнүүд табина. Уулзалга аха дүү ёһоной, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай хамтын заседани

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй комиссинуудай хамтын заседани апрелиин 12-то Кремлиин Ехэ ордон соо болобо. Комиссинуудай гэшүүд Совет Социалис Республикануудай Союзай, Германиин Федеративна Республикын хоорондо 1970 оной августын 12-то баталагдаһан, комиссинуудай тобшолол хэхынь тула СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр дамжуулагдаһан договорые комиссинуудай гэшүүд зүбшэн хэлсэжэ эхилээ.

Советскэ Союзай гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **М. А. Суслов** Советскэ правительствын үмэнэһөө хэлэхыень СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр **А. А. Громыкодо** үгэ үгэбэ.

СССР ФРГ хоёрой хоорондын договорой гол удхань юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай ба Баруун Германиин харилсаануудта үндэһэн хубилалта хэхэ, тэрэниие бүхы талаарнь хүгжөөхын тула шухала политическэ һуури табиха зорилготой. Энэ ябуулга СССР-эй, ФРГ-гэй арадуудай шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахые эрмэлзэдэг Европын бусад арадуудай шухалын шухала аша туһада харюусаха байха. Тиимэһээ энэ договорто гар табилга бүхы дэлхэй дээрэ ехээр һайшаагдан уттагдаһаниинь дэмы бэшэ юм.

Договорто гар табилга Советскэ Союзда юрын хэрэг бэшэ байгаа. Шэнэ юумэ үүсхэхэ энэ ябуулгын бүхы ушар удхые сэгнэхын тула, хуушан хэрэгүүд худар шагаан хараха, манай оронда эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгын гитлеровскэ Германиин зүгһөө үүдхэгдэһэнһээ уламжалан. СССР ФРГ хоёрой хоорондын харилсаанда али тухай ехэ хохидолой ушаруулагдаһые, дайнай һүүлээр төрэнэй ямар байһые һанажа үзэхэ хэрэгтэй болоно.

Энэ гүрэнэй тогтоһон сагһаа хойшо ФРГ-гэй засаг баригша бүлэгүүдэй политикань Европодохи аюулгүй байдалай тогтуурииe һандааха шэглэлтэй, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые хубилгаха зорилго табидаг байһан. Энэ политикань Европодохи оршон байдалые саг үргэлжэ муудхаадаг, энэ түбидэхи эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гэдэг Европын арадуудай хүсэлэл оролдолгые бэрхэтэй болгодог байгаа. Германиин гүрэнэй 1937 оной хилэнүүдые һэргээхэ хараа шэглэл баримталдаг ФРГ-гэй эдэ бүлэгүүдэй политиканһ амгалан байдалай түлөө тэмсэгшэдэй, фашис ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн гартаа буу барижа тэмсэһэн бүхы хүнүүдэй зүгһөө эрид шанга харюу, эсэргүүсэлгэтэй ушарангүй байха арганьгүй байба. Тиимэһээ тэдэ бүлэгүүдэй хүсэл эрмэлзэлынь Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай хүгжэлтэдэ тойбо татадаг, зүүн тээшье, мүн баруун тээшье ФРГ-дэ этигэхэгүй ябадал зайлашагүй үүсхэдэг байһаниинь ойлгосотой гэжэ А. А. Громыко үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Энэ политикань зайлашагүй буруу һүрэхэ ёһотой, найдабаригүй политика байгаа. Үһөөгөө абаха гэжэ шунахайрагшадай, түүхын хүгжэлтөөр үни хада бурууда тоологдоһон, арадуудаар буруушаагдаһан ойлгомжонуудаар дашуурижа, мүнөө хүрэтэр хүнүүдэй ухаан бодолые худхаруулдаг этэгээдүүдэй түсэбүүдтэйнь Европо хуби заяагаа холбохо дурагүй байгаа. Үһөө нэхэхэ хараа бодол баримталдаг этэгээдүүдэй зүгһөө эсэргүүсэлтын хэгдэбэшье, шахардуу байдал һуларуулха ябуулга өөртөө харты гаргаа. Энэ ябуулга ФРГ-гэй хабаадалгагүйгөөр, тэрэнэй һанал бодолдо тааруугүйгөөр эхилһэн байна. Энэ талаарнь абажа харабал, Московско договор ямар ушар удхатай байгааб гэхэдэ, бодото байдалые шухала хэм хэмжээн соонь политикадаа хараада абадаг байгаа һаань, олон жэлэй урда тээ туйлагдаха ёһотой юумые ФРГ хожомдожо анхарһан болоно.

Федеративна республикатай харилсаагаа заһаруулха ба һайжаруулхаар бэлэн байһан тухайдаа Советскэ Союз энэнэй урда тээ нэгэнтэ бэшэ элирхэйлэн мэдүүлһэн байха. Тиихэдэ үгээ ойлголсолгодомнай юун һаад хэдэг байгааб? ФРГ-гэй политикые, тэрэ тоодо Европын хэрэгүүдээр, тодорхойлдог хүсэнүүд мүнөөнэй Европын бодото байдалые мэдэрхээ арсадаг байгаа. Теэд эдэл ушарнууд Советскэ Союз ФРГ хоёрой амгалан ёһоор харилсан оршожо, эб найрамдалай аша туһада харилсаа холбоо байгуулжа болохо байһанай үндэһэ һуури болохо һэн гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ.

ФРГ-гэй политикадахи хуушан хараа бодолнууд договор тушаа хэлсээ хэхэ үедэшье үзэгдөө. Гэхэ зуура, бодото байдалые хараада абалга эсэсэй эсэстэ булиһан юм. Энэ договор хоёр талын хүсэл эрмэлзэлые хараада абаха мүнөө сагтахи гансахан арга боломжо болоно. Тус договор хоёр ороной хараа бодолдохи адли ушарнуудые, бэрхэтэй ба удаан сагай хэлсээнүүдэй эсэстэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые найруулан бэшэнэ. Тус договор гүрэнүүдэй тэгшэ эрхэ баримталха гол ёһонуудые үндэһэ болгоно. Бодото ушар удхыень хазагайруулангүй, нигэжэ хэлэхэдэ болохо гэбэл, энэ договорые Федеративна Республикын баталһан бусад хэдэн шухала договорнуудтай жэшэбэл, дурсагдаһан гол ёһые эгээн сэхэ шууд тодо һонороор тодорхойлно. Бодото дээрээ байһан юумэһээ хоёр талын хэнэйшье арсадаггүй байһаниинь эндэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. Советскэ Союз ФРГ-дэ хохидолтой ямаршье юумэ нэмэлтэ абанагүй, тэрэшэлэн ФРГ Советскэ Союзда гү, али бусад социалис оронуудта хохидол ушаруулхаар юушье нэмэжэ абанагүй. Договорой баталагдаадүйдэ бии байһан бодото байдал, тэрэниие мэдэрһэнһээ гү, али хэнэйшье мэдэрээгүй байһанһаа дулдыдахагүй болото байдал үндэһэ болгогдоно.

Энэ договор гурбдахи оронуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнэгүй, договорто хабаадагшадай ханинарта, союзнигуудта хохидол ушаруулхагүй байна. Тус договор эб эетэй амгалан ёһоной харилсаа холбоотой байхые хүсэдэг Советскэ Союзай ба Германиин Федеративна Республикын арадуудай хүсэл эрмэлзэлнүүдтэ харюусана, Европодохи аюулгүй байдал удаан саг соо батадхалгын аша туһада зорюулагдана.

А. А. Громыко договорой тодорхой удха тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Гурбадахи статья соо найруулагдаһан территориальна асуудал тушаа хоёр талын уялганууд договорой гол зүйлынь болоно. Советскэ Союз ба Германиин Федеративна Республика «Европын бүхы гүрэнүүдэй хилэнүүд мүнөө, мүн ерээдүйдэ хубилгагдашагүй байха, эдэ хилэнүүд энэ договорто гар табигдаһан үдэр байһаараа, тэрэ тоодо Одер-Нейсе линеэр үнгэрнэ. Энэмнай Польшын Арадай Республикын баруун хилэнь. Тэрэшэлэн Германиин Федеративна Республикын ба Германиин Демократическа Республикын хоорондын хилэнь болоно» гэжэ, мүн «эдэ гүрэнүүд территориин талаар хэндэшье, ямаршье эрилтэ нэхэбэригүй байна, ерээдүйдэ тиимэ эрилтэ нэхэбэри хэхэгүй» гэжэ тус статья дотор хэлэгдэнэ.

Энэ хадаа тон шухала асуудал мүн. Юуб гэхэдэ, хилэ тухай асуудал удхаараа дайнай болохо гү, али амгалан байдалай тогтон байха асуудал, Европодохи аюулгүй байдалай гол шухала асуудал гээшэ. Энэ асуудалаар тодорхой, эли тодо хараа бодолтой байгаал һаа, этигэмжэтэй, бэе бэеэ ойлголсолгын найдамтай үндэһэ һуури дээрэ харилсаануудые байгуулха тухай хэлсээ ФРГ-тэй хэжэ болохо байна.

ФРГ тушаа хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн уялга абахадаа, Советскэ Союз энэ гүрэнтэй этигэл найдабаритай байха гэһэн эрмэлзэлгые хүтэлбэри болгоһон юм гээд А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ. Тиихэдээ договорой ёһоор, ФРГ мүнөө байһан хилэнүүдые эбдэхэгүй, Европодохи байдалые мэдэрхэ, ондоо гүрэнүүдэй хэрэгтэ хамааралсахагүй, тэдэнэй аша туһые сахиха гэхэ гү, али нэгэ үгөөр хэлэбэл, Европодохи амгалан байдалые бэхижүүлхэ шухала байһаниие ойлгохо гэһэн уялга ФРГ-гэй бэе дээрээ даажа абаһан ушар хараада абтаһан юм. Советскэ Союз энэ ёһо гуримуудые хододоо хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байгаа, саашадаашье тии… хэ хүсэлтэй.

Московско договорой арсашагүй үшөө нэгэ удха шанарынь гэбэл, хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн ёһо гуримые баталалгада тэр… туһалха байна гээд А. А. Громыко тэмдэглээ.

Советскэ Союз, Федеративна республика хадаа дэлхэйн хүгжэлтэ ехэтэй индустриальна гүрэнүүдэй тоодо ородог гэжэ мэдээжэ. СССР-эй болон ФРГ-гэй промышленно-экономическа арга боломжонуудые нэгэдүүлэн ашаглаа һаа, манай оронуудай, мүн Евро-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

…ЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТАРЯАНАЙ ГАЗАРТА, САБШАЛАН ДЭЭРЭ НАГ ШЭБХЫН ХЭР ГАРГАГДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

…релиин 1-нэй мэдээн

	Наг шэбхын бүхэлдөө гаргагдаһаниинь (мянган тонноор)	Тэрэ тоодо сабшалан дээрэ гаргагдаһаниинь (мянган тонноор)	Нёдондой энэ үеынхитэй сэсуулхэдэ (процентээр)
…	46,4	6,1	2 дахин
…	13,5	6,9	8 дахин
…	7,9	4,1	256
…	6,9	2,5	192
…	32,1	26,3	166
…	41,5	0,2	151
…	17,3	7,3	143
…	14,3	6,8	117
…	11,3	5,0	116
…	9,8	4,5	105
…	19,1	9,9	102
Зэдын	16,3	7,3	74
Ахын	3,3	3,3	73
Сэлэнгын	16,4	7,5	71
Хурамхаанай	3,5	3,4	63
Хоринин	3,1	1,6	53
Баргажанай	3,3	2,2	47
Республика бүхыдөө	266	113,9	122

Тарялан, сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, ороoһо тарянай, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табихын тула зарим аймагуудай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ үбэлдөө, хабартаа трактор, машина олоор табяад, наг шэбхэ ехээр зөөгөө. Мүнөөшье газар һайжаруулха габшагай хүдэлмэриин хоёр һара соо баһал нилээд ехэ юумэ хэжэ байнхай.

Жэшээлхэдэ, Хяагтын аймагай колхоз, совхозууд нёдондо энэ үедэ тарялан, сабшалан дээрээ ойройдоол 7.1 мянган тонно шэбхэ гаргаһан һаа, мүнөө 13,5 мянган тонно шэбхэ зөөбэ. Тэрэшэлэн Захаминай аймагай ажахынууд үнгэрэгшэ жэлдэ энэ үедэ сабшалан дээрээ 15,8 мянган тонно шэбхэ гаргаһан байбал, мүнөө тэндээ 26,3 мянган тонно зөөгөөд, энэ хүдэлмэреэ улам эршэмтэйгээр ябуулна. Загарайн, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд газараа үтэгжүүлхэ хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулна.

Гэхэтэй хамта адууһа малаар олон, сабшалангааршье ехэ Хоринин, Баргажанай, Сэлэнгын, Хурамхаанай, Зэдын аймагууд тарялан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэриие тон аали нобшоор ябуулна. Эдэ аймагуудай ажахынуудта үбэлэй сагта, хабар эртүүр тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр зөөхэ арга боломжын хэды ехэ байбашье һаань, мүртэй юумэ хээгүй. Мүнөөшье гэдэргэ таталдаһаар.

Хэрбээ нёдондо Баргажанай колхоз, совхозууд үбэлэй, хабарай үедэ газар дээрээ 5,8 мянган тонно, тэрэ тоодо гансахан сабшалан дээрээ 4,7 мянган тонно шэбхэ гаргаһан байбал, мүнөө жэлдэ тэрэнэйнгээ хахадыншье гаргажа шадаагүй. Хоринин аймагай ажахынууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ сабшалан дээрээ 3 мянган тонно шэбхэ зөөһэн һаа, мүнөө ойройдоол 1,6 мянган тонно шэбхэ гаргаһан нэрэтэй болоод һуунад. Эндэ машина, техникэшье олон, хээрэ гаргахаар наг шэбхэшье ехэ. Гансал энээндэ анхарал багаар хандуулна гээшэ.

Иимэ тулюур туйган байдалтай эбсэжэ яашье болохогүй. Мүнөө ажахы бүхэндэ трактор, машина олоор табижа, аргатай газартань хашаа сэбэрлэжэ, шэбхэ ехээр зөөхэ арга боломжо гүйсэд бии. Илангаяа хабарай тарилгын эхилтэр энэ хүдэлмэриие эршэмтэй шангаар ябуулха шухала.

ХОЁРДОХИ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Сэлэнгын аймагай Гусиноозёрск хотын оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын (ПМК) коллектив үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи хахадайнь хүдэлмэриин дүнгөөр «Росколхозстрой » нэгэдэлэй предприятинуудай дунда 2-дохи һуури эзэлжэ, тусхай шанда хүртэһэн байна.

Нүүдэл колоннын барилгашад энэ жэлдэшье амжалтатай һайнаар ажаллажа, һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа барилгашад һаяхан мэдээсэ. Эдэнэр квартал соо 200 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэхэ ёһотой аад, тэрээнээ 20 мянгаар үлүүлээ. Тиихэдээ 12 мянган түхэригэй хүдэлмэри өөрынгөө хүсөөр бүтээһэн байна.

Эндэхи барилгашад колхозуудта барилгануудые бодхоохо кварталайнгаа даабари 107 процент дүүргээ. Тиигэжэ энэ үе соо «Эрдэм» колхоздо 600 хониной багтаха байра, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 100 толгой гахай байлгаха байра бодхоожо тушаагаа.

Нүүдэл колоннын барилгашад юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын, ажахынуудта шадаал һаа олон байра шанар һайнтайгаар бодхоохын түлөө оролдоно.

Ц. БАЛДАНОВ.

БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛАЙ ТОЛИ

(АРАД ЗОНОЙ ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА ХАРУУЛҺАН ВЫСТАВКЭҺЭЭ)

Республикымнай олохон промышленна предприятинуудай бүтээдэг хэрэглэлэй эд бараа, ажаһуудалдаа хэрэглэхэ зүйлнүүдые харуулһан выставкэ Улаан-Үдэдэ эмхидхэгдээ гэжэ газетэдэмнай мэдээсэгдээ һэн.

Выставкэдэ харуулагдаһан зүйлнүүд, предприятинуудай арга боломжонууд тухай, арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха, мүн тэдэниие наймаалха хэрэгтэ хабаатай хүдэлмэрилэгшэдэй ажаглалта, дурадхалнууд, выставкын комиссиин тобшолол, шиидхэбэри тухай доро хэлэгдэнэ.

ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮНДЭТЭ ЗОРИЛГО

Арад зоной материальна байдал һайжаруулха, тэдэнэй эрилтэ дүүрэнээр хангаха гэһэн 9-дэхи табан жэлэй гол экономическа зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ эд бараа ехээр бүтээн гаргаха асуудал онсо удха шанартай.

Партиин Буряадай обкомой бюро 1971 оной август соо энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, республикын промышленна предприятинуудта хэрэглэлэй эд бараа олоор бүтээдэг болохо тухай зааһан, тусхай тогтоол баталан абаһан байгаа. Энэ тогтоолой хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһые, мүн арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр бүтээн гаргаха арга боломжо тодорхойлхо зорилготойгоор выставкэ эмхидхэгдэбэ.

Сэмбэ нэхэгшэдэй «Текстильщик» гэһэн соёлой ордон. Эндэ ехэ хүлгөөтэй. Олон тоото зүйлнүүд, экспонадууд. Промышленна олон предприяти мүнөө бүтээдэг, хожомынь бүтээдэг болохо эд бараа, зүйлнүүдые комиссиин, мүн выставкэдэ хабаатай хүдэлмэрилэгшэдэй үзэмжэдэ, сэгнэлтэдэ табяа.

Локомотив вагон заһабарилгын завод. Республикымнай промышленностиин гигант гэжэ тоологдодог энэ заводой арга боломжо яһала ехэ. Арад зондо шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээдэг, бүри олоор бүтээхэ хүсэ шадалтай, материал хэрэгсэлнүүдтэйшье.

Угаагдаһан хубсаһа хунар хатааха үлгүүр, торшер, стол дээрэ табиха электрын лампочка, хэмэл сэсэгүүдые, тэдэниие табиха ваза, эдеэ хоол бариха стол, номой шкаф гэхэ мэтые завод выставкэдэ харуулаа.

— Түсэбнай ехэ, — гэжэ цехэй начальник нүхэр Гофынго тайлбарилна. — Хэрбээ 1971 ондо 780,3 мянган түхэригэй зүйлнүүдые хэһэн байбал, 1975 ондо 1.286,0 мянган түхэригэй эд бараа, ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые бүтээхэбди. 1972 ондо 51 мянган түхэригэй торшер хэгдэжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта тушаагдаха юм.

Саашадаа эндэ харуулагдаһан зүйлнүүдые бүтээхэтэй хамта, торшер, стол дээрэ табиха лампочкануудай, мүн ондоо зарим зүйлнүүдэй шанар һайжаруулха, нюдэндэ уринаар харагдаха, гоё һайхан болгохо гэһэн һанамжа хэлэгдээ.

Судна бүтээлгын завод. Энэ заводой коллектив худалдаа наймаанда гүйсэтэй мебель хэдэг болоһоор үнишэй. Теэд энээгээр һанаагаа амарнагүй, мебелиин ассортимент олошоруулхые хүсэнэ. Һүүлэй үедэ шэнэ түхэлэй хэдэн мебель, жэшээлхэдэ, кухниин шкаф, стол, һандалинуудые хэдэг болоо. Эдэнь магазинуудта тушаагдахатаяа сасуу тэрэ дары худалдан абтана.

Заводой саашадаа бүтээхээр хараалһан шэнэ зүйлнүүд мүн лэ эндэ табяатай. Багашаг гэр байра, дачануудтахи гэр, тодорхойлон хэлэхэдэ, 40—50 дүрбэлжэн метр байрын талмай дулаасуулха котел хүнүүдые һонирхуулна. Котелой халааһан халуун уһа дамжуулха схемэ эндэ зураглан харуулагданхай. Тэрэнэй үнэ сэн ехэ бэшэ, 20—25 түхэриг байха гэжэ багсаагдана. Элдэб сувенир, гэрэй ханада үлгэгдэхэ гоёолто завод бүтээдэг гээшэ. Эдэ зүйлнүүдэй тематика хубилгаха, национальна түхэл маягтай болгохо гэһэн дурадхал хэгдээ.

Завод юһэдэхи табан жэлэй үедэ хэрэглэлэй эд бараа, ажаһуудалай зүйлнүүдые урдынхиһаа 2,7 дахин ехээр бүтээхэ зорилготой.

«Теплоприбор» заводой коллектив ажаһуудалда хэрэгтэй олон зүйлнүүдые хэжэ болохо байһанаа эндэ элиршэлээ. Урдань хэдэг эбхэгдэмэл оронуудһаа гадна, бага үхибүүдэй оро, стул хэжэ эндэ харуулаа. Мүн түмэрөөр хэгдэһэн, бүд һуудалтай креслэ тон һайн сэгнэлтэдэ хүртоо. Олон хүнүүд үхибүүдэй оро, эбхэгдэмэл креслэ зохидшоожо, үнэ сэнгээрнь һонирхобо. Креслэ 7 түхэригэй байхаар багсаагдаа.

Заводой коллектив нёдондо нэгэ миллион 19 мянган түхэригэй хэрэглэлэй зүйлнүүдые хэһэн байбал, 1975 ондо энээнһээ 34,6 процентээр үлүү ехэ хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ зорилготой.

Авиазавод. Хубсаһа угаадаг «Белка» машинаһаа гадна эндэ хэрэглэлэй ондоо хэдэн янзын зүйлнүүд бүтээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, хилээмэнэй хайрсагхан худалдаанда ехэ гүйсэтэй. Недондо 20 мянган иимэ зүйл хэгдээ, харин 1975 ондо 40 мянган хайрсагхан хэгдэхээр хараалагдана. Шаажан баанхануудай шүрэбтэй хабхаг мүн лэ түмэрөөр хэжэ эхилхэнь. Хубсаһа хатааха, мүн нолотенци үлгэхэ үлгүүр гэхэ мэтэ выставкэдэ һайшаагдаа, саашадаа тэдэниие олоор бүтээхэ дурадхал хэгдээ.

Прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай хэдэн зүйлнүүд эндэ харуулагдаа. Предприятинуудай директорнүүд И. С. Медведев, П. Н. Бурлов выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүд тухай хөөрэжэ үгөө. Прибор бүтээлгын заводой «Байкал» гэжэ нэрлэгдэһэн электробритвэ һайшаалда хүртөө. Мүн янза бүриин сувенирнүүд эндэ хэгдэхэ юм.

Республикымнай промышленна предприятинууд арад зоной хэрэглэлэй эд бараа, ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые олоор бүтээхэ арга боломжотой, ёһотойшье гээшэ. Теэд зарим предприятинууд энэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй. Республикымнай түрүү предприятинуудай нэгэн болохо шэлэй зовод выставкэдэ шэнэ юумэ харуулжа шадаагүй. Журнальна столик, аквариумһаа гадна эндэ харуулха юумэ үгы байшоо. Харин заводой коллектив янза бүриин шэл амһарта хэхэ дүүрэн арга боломжотой ха юм. Теэд энэ даабаряа дүүргэнэгүй.

Олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэ асуудал тооногүй гэһэн тобшолол выставкэдэ хэгдээ. Энэ ушарһаа хэрэглэлэй зүйлнүүдэй ассортимент тон үсөөн гэжэ хэлэхэ шухала. Промышленна предприятинуудай, хүнгэн болон нютагай промышленностиин фабрика, заводуудай хэжэ шадаха жэжэ бужа хэрэгсэлнүүд, элдэб сувенир, гоёолто болохо зүйлнүүд холын хото городуудһаа асарагдана. Тиигэхэдэ ондоо тээһээ асарагдажа наймаалагдадаг зүйлнүүдые «Росторгодежда», «Роскожгалантерея», «Хозторг» гэхэ мэтэ баазанууд эндэ табяа. Эдэниие харахадаа багахан электродуховко, электросамовар, суурга, ондоошье жэжэ бужа зүйлнүүдые манай завод, фабриканууд ядалгүй бүтээжэ шадаха аад, анхарнагүй гэжэ тобшолол хэхээр.

Энэ табан жэлэй үедэ «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд хэрэглэлэй зүйлнүүдые урдынхиһаа хоёр дахин ехээр бүтээхэ даабаритай. Мебель хэхэ шэнэ цехүүд баригдаха ёһотой. Теэд энэ асуудал нобшо удаанаар шиидхэгдэнэ. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, Тимлюйн цементын, мүн асбоцементын зүйлнүүдэй заводууд ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг болохын тула бэлэдхэл хээгүй байһаар гэжэ шүүмжэлэгдэбэ.

ГОЁ ҺАЙХАНААР, ТААРУУ ЗОХИДООР

Республика доторoo бүтээгдэдэг хэрэглэлэй зүйлнүүдэй 51 процентые хүнгэн, эдеэ хоолой, нютагай промышленностиин предприятинууд хэхэ түсэбтэй. Тиимэһээ эдэ предприятинууд өөһэдынгөө продукци выставкэдэ үргэнөөр харуулаа. Сэмбэ нэхэдэг, хубсаһа хунар оёдог, трикотаж нэхэдэг, амһарта хэдэг фабрика, заводуудай зүйлнүүд, стенднүүд эндэ ехэ һуури эзэлнэ.

Хяагтын трикотажна фабрикын продукци һайшаагдаба.

Нёдондо жэлһээ сэбэр нооһоор трикотаж нэхэжэ эхилээ. Энэ жэлэй II-дохи кварталһаа кофто, джемпер, свитер нэхэгдэжэ эхилбэ. Эдэ зүйлнүүд худалдан абагшадта һайшаагдахал байха.

Бэшүүрэй оёдолой фабрикын коллективэй урагшатай ажал выставкэдэ тэмдэглэгдэһэн байна. Фабрикын мэргэжэлтэд Ленинградай модёлиин байшантай холбоо байгуулжа, тааруу зохид хубсаһа хунар оёдог болоо. Плати, басагадай һургуулиин формо, үхибүүдэй хубсаһан эндэ оёгдоно. Ойрын сагта нооһон бүдөөр плати оёдожо эхилхэнь.

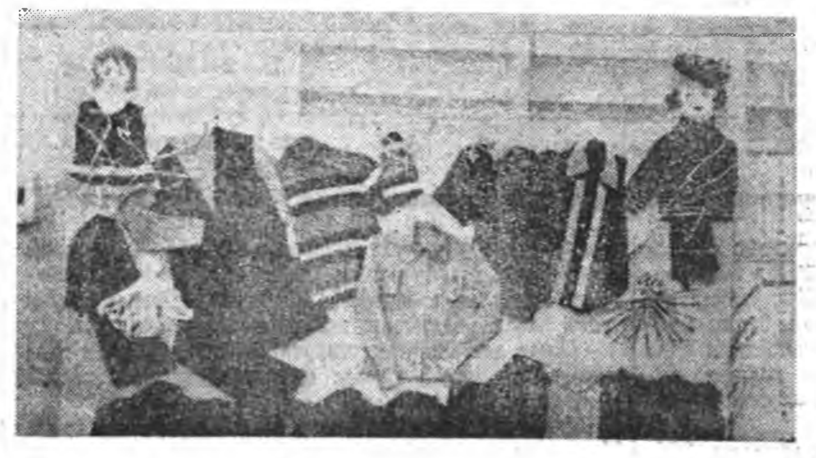
Гэбэшье хүнгэн, нютагай промышленностиин фабрика, заводуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдал бии. Урдань һайн шанартай, үнгэ бүриин сэмбэ бүд нэхэдэг нарин сэмбын фабрикын коллектив һүүлэй 1—2 жэл соо костюм, сарафан оёхо бүд ехээр нэхэжэ байгаа. Энэнь худалдаанда гүйсэгүй. Шэмэрүүн хүйтэн байгаалитай Сибирь, Алас-Дурна зүгэй арад зоной үмдэхэ пальто оёхо драп, сэмбэ бүд саашадаа ехээр нэхэн гаргаха тухайнь дурадхагдаа.

Шаажан гүйлгэһэн олон үнгэтэй элдэб амһарта выставкэ харагшадай анхарал хандуулаа. Теэд иимэ продукци ганса выставкэнүүдтэ харуулагдана. Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив гол түлэб томо кастрюльнуудые хэжэ худалдаанда тушаана. Энэ бэлэн мүрөөр хэгдэдэг зүйл гээшэ ааб даа. Тиигээдшье иимэ аргаар түсэб тон бэлээр, ядалгүйхэнөөр дүүргэгдэдэг. Харин элдэб янзын, олон үнгэтэй кастрюли, кружка, буузын жэгнүүр, шанага хэхээ яанаб? Худалдан абагшадай эрилтэ хангаха һайн шанартай элдэб амһарта хэхэ тухайнь заводой хүтэлбэрилэгшэдтэ заагдаа.

ШАНАР, ШАНАР, ҮШӨӨ ДАХИН ШАНАР

Шухала хэрэгтэй олон зүйлнүүдэй бүтээгдэжэ эхилбэшье, ассортиментнь үшөө үсөөн, шанарынь һанаһанда хүрэнэгүй. Госторгинспекциин нёдондо тусхай шалгалта хэхэдэ, хэрэглэлэй олон эд бараан гологдоһон байна. Мүн гологдоһо гаргаха ушар урдынхиһаа бүри олошороо. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай мебелиин шанар һайжаруулагданагүй. Шаажан гүйлгэһэн амһарта хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод муу шанартай продукци худалдаа наймаанда тушаана. Нёдондо «Теплоприбор» заводой хэһэн эбхэгдэмэл оронуудай горитой хубинь гологдоһон юм.

Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ худалдаа наймаанай организацинуудай үүргэ ехэ гээшэ. Харин эдэ организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд худалдан абагшадай эрилтэ саг үргэлжэ һайнаар шэнжэлнэгүй. Тиимэһээ ямар нэгэ продукци бүтээхэ тушаа хүсэд тодорхойлогдоогүй захил предприятинуудта хэдэг. Нарин сэмбын фабрика тэдэнэй захилаар «Северянка», «Раджана» гэхэ мэтэ худалдаанда гүйсэгүй бүд ехээр нэхэн гаргаа.

АЖАГЛАЛТА, ДУРАДХАЛНУУД

Арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэ гээшэ предприятинуудай хүндэтэ зорилго болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. Гэхэтэй хамта энэ асуудал ехэ орёо. Тэрэниие шиидхэхын тула анхарал оролдолго гаргаха шухала. Комиссиин гэшүүд, выставкэдэ хабаатай хүдэлмэрилэгшэд иимэ шүүмжэлхы ажаглалта, дурадхал хээ:

1971—1975 онуудай табан жэлэй үедэ хэрэглэлэй зүйлнүүдые 1,8 дахин ехээр бүтээхэ гэһэн партиин XXIV съездын табиһан зорилго республика дотор муугаар бэелүүлэгдэжэ байна. Тиимэһээ хэмжээ абаха, хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр бүтээхэ хэрэгтэй.

1975 ондо республика доторoo 377 миллион 808 мянган түхэригэй эд бараа бүтээхэ.

Иимэ продукци үйлэдбэрилхэ үйлэдбэриин талмай, участогуудые үргэдхэхэ, энэ хүдэлмэри түсэбэй ёһоор, тусхай шэглэлтэйгээр үнгэргэхэ.

Хэрэгтэй материал, түүхэй эдээр, эд бараа бүтээлгэдэ шухала хэрэгтэй жэжэ бужа зүйлнүүд, ниидхэ, шагта гэхэ мэтээр эртээнһээ хангаха.

Һайн бэлэдхэлтэй кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабари улам һайжаруулха.

Шэнэ түхэлэй эд бараа, хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ асуудалаар саг үргэлжэ һонирхохо. Хуушарһан зүйлнүүдые шэнэ, гоё һайхан, тааруу зохид зүйлнүүдээр һэлгэжэ байха.

Предприятинуудта бүтээгдэжэ эхилһэн хэрэглэлэй шэнэ зүйлнүүдые тайлбарилха хүдэлмэри хэхэ гэжэ худалдаа наймаанай албануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ дурадхагдаа.

* * *

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд энэ шухала асуудалаар ходо һонирхохо, хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээхэ бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ ёһотой болоно.

С. БАРДАМОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: металл зүйлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ заводой шаажан гүйлгэһэн элдэб янзын амһарта выставкэ харагшадые ехэ һонирхуулба.

Хяагтын эээрлгэ-трикотажна фабрикын сэбэр нооһоор энэ жэлдэ нэхэн оёжо эхилхэ трикотаж гадар хубсаһан.

Улаан-Үдын сувенирнүүдэй фабрикын һаяын сагта хэжэ эхилхэ элдэб зүйлнүүд.

Прибор бүтээлгын заводто хэгдэдэг болоһон «Байкал» гэжэ электробритвэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай хамтын заседани

(Эхэниинь 1-дэхи нюурта).

пын бусад гүрэнүүдэй арадуудта ямар ехэ ашагтай байһанда, тэдэнэй национальна культурын ехэ баялигые ашаглахада һайн байһанда һэжэг түрэнэгүй. Энэ шухала ушар Московско договор дотор бүринь хараада абтана. Тэрэ договор соо «экономическа харилсаануудые, тэрэшэлэн научно-техническэ ба культурна холбооё оруулалсан, тэдэнэй хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха, үргэдхэхэ» гэһэн эрмэлзэлгые хоёр тала баримтална гэжэ тодорхойлогдоно.

Хэлсээнүүдэй үедэ Европын политикын хэдэ хэдэн асуудалнууд шиидхэгдэһэн байгаа гэжэ саашань А. А. Громыко хэлээ. Энэ ушар «хоёр талын һанал бодол тухай зүбшэлдөөн» гэһэн тусхай документ дотор баталагдаһан юм. Тусхайлбал, Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи харилсаануудые адли тэгшэ эрхын, бэе бэедээ хохидол ушаруулхагүйн үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ тухай, ФРГ ба ГДР хоёрые ООН-до оруулха хэрэгтэ туһалха алхамууд тухай, Мюнхенэй хэлсээе буруу гэжэ болохо ябадалтай холбоотэй ФРГ ба ЧССР-эй хоорондохи асуудалнуудые шиидхэхэ тухай энэ документ дотор хэлэгдэһэн юм.

Һүүлээрнь А. А. Громыко СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудай гэшүүдтэ договорто гар табилгын үдэр — 1970 оной августын 12-то совет талын нэрэ дээрэ абтаһан ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй бэшэг тухай мэдээсэ. Тэрэ бэшэг дотор бэеэ даагаад байха гурим тухай асуудалаар Баруун Германиин хараа бодол хэлэгдэһэн байгаа. Депутадууд энэ бэшэгтэй танилсаа.

Московско договорой баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн жэл хахад сагай байдал 1970 оной августда бэелүүлэгдэһэн Советскэ Союзай ба Германиин Федеративна Республикын договорой саг соогоо хэгдэһэниинь, зүбынь бүрин гэршэлэгдээ гэжэ А. А. Громыко хэлээ. Энэ договорые баталһан ушар Европын байдалда, илангаяа хэдэ хэдэн социалис оронуудтай ФРГ-гэй байгуулһан харилсаануудта һайн нүлөө үзүүлээ.

Московско договорой һүүлээр ФРГ ба Польшо хоёрой хоорондо договор баталагдаа. Энэ договор хадаа эдэ хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые гуримшуулхын, хүгжөөлгын үндэһэ һуури табижа үгөө.

Нёдондо жэлэй эсэс багта үни удаан болоһон, орёо хөөрэлдөөнүүдэй ашаар Баруун Берлин тушаа гуримшуулга бэлдэгдээ һэн.

Хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар бэеэ даанхай гүрэнүүд гэжэ мэдэрэгдэһэн ГДР ба ФРГ хоёрой хоорондо хэлсээнүүд баталагдаа. Зарим асуудалнуудаар, жэшээлхэдэ, харгы замай асуудалаар хэлсээнүүд аша үрэтэйгөөр үргэлжэлүүлэгдэжэ байна.

Мүн ФРГ ба ЧССР хоёрой хоорондохи харилсаанууд тушаа һаналаа андалдалга боложо байһаар. Нэн түрүүн Мюнхинэй хэлсээе буруу гэжэ тоолохо асуудал харагдажа байна. Энэ хэлсээн болбол гитлеровскэ Германиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын түрүүшын алхам болоһон, дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхин болоһон байгаа бшуу.

Московско договорто баталагдаһан ёһо гуримуудай бүхы Европын оршон байдалда хэр шухала байһыень, мүн тэрээндэ гар табиһан оронуудта — Советскэ Союзда, ФРГ-дэ, тэдэнһээ гадна, Европын бусад гүрэнүүдтэ хэр ехэ ашагтай байһыень олон баримтанууд гэршэлжэ үгэнэ гэжэ А. А. Громыко онсолон тэмдэглэбэ. Энэ договорые баталһанай һүүлээр Европодохи байдал һайжараа, ниитэ Европын зүблөө бүрин тодорхойгоор бэлэдхэхэ һайн эрхэ нүхэсэл байгуулагдаа. Московско договорой баталагдаһанай һүүлээр боложо байһан хубилалтанууд саг зуурын бэшэ, харин энэ түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал байгуулжа шадагдаха гэһэн этигэл найдабари Европын арадуудта бүри ехээр түрүүлээ.

Нёдондо жэлэй сентябрьда Крымдэ Л. И. Брежнев ба канцлер Брандт хоёрой уулзалгын үедэ олон һалбаринуудаар харилсаа холбоогоо бүри үргэдхэхэ тушаа СССР ФРГ хоёрой хоорондо хэлсэгдэһэн юм. Энэ талаар хоёр оронуудай хоорондо тодорхой алхамууд хэгдэжэ байна. Шухала политическэ асуудалнуудаар зүбшэлдөөнүүд ходо боложо байна, мүн парламентын талааршье ашагтай холбоонууд байгуулагданхай. СССР ба ФРГ хоёрой хоорондо агаарай сэхэ холбоо байгуулха тухай хэлсээн баталагданхай. Худалдаа наймаанай, мүн экономическа харилсаа байгуулха тухай удаан сагай хэлсээ баталха тухай хөөрэлдөөнүүд СССР ба ФРГ хоёрой хоорондо боложо дүүрээ. Энэ хэлсээн Московско договорой эсэслэн баталагдаһанай һүүлээр хүсэндөө орохо юм. Научно-техническэ ба экономическа харилсаануудай асуудалнуудаар хамтын комисси байгуулха тухай хэлсээн баталагдаа. Мүн бусад зарим тодорхой асуудалнуудаар амжалтатай хөөрэлдөөнүүд боложо байна.

ФРГ-гэй парламентын органуудта Московско ба Варшавска договорнуудые баталха тухай асуудалнуудаар шанга тэмсэл боложо байна гэжэ А. А. Громыко хэлээ. Энэ тэмсэл хоёр хүсэнүүдэй хоорондо боложо байнхай; нэгэниинь — Европодохи бодото байдалые зүбөөр ойлгоһон, эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ФРГ-гэй хабаадаха шухала байһаниие ойлгоһон хүнүүд, нүгөөдэ хүсэниинь — үнгэрһэн дайнай дүнгүүдые хубилгаха гэһэн аюултай хараа бодол баримталдаг, энэ түби дээрэхи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха гэһэн хараа бодолой дайсад, ФРГ ба Европын социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха хэрэгтэ эсэргүүсэдэг хүнүүд мүн.

Договорто эсэргүүсэгшэд ХДС/ХСС-эй баруунай бүлэгтэ сугларанхай. Тэдэнэй зарим удамаршад Московско, Варшавска договорнуудые баталуулхагүй гэжэ оролдоно. Европын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог Баруун Германиин хүн зоной хүсэл эрмэлзэлгые тэдэнэр тооногүй, Европын гүрэнүүдэй һанал бодолые хэрэгсээнэгүй. Тэдэнэр үһөөгөө абаха, хүршэ арадууд ба гүрэнүүдтэ харша байха гэһэн хара һэдэлгые өөрынгөө орондо дахинаа баадхаха гэжэ оролдоно.

Советскэ Союз хэниишье айлгахаа һэдэнэгүй. ФРГ хэхэ юумэеэ өөрөө шиидхэхэ ёһотой. Тэрэнэй үмэнэ иимэ асуудал табяатай гэбэл: Советскэ Союзтай, тэрэнэй арадтай эбтэй эетэй байха гү, али дайсад байха гү. Хэрбээ ФРГ Советскэ Союзай шухала аша туһые, Московско договор дотор тодорхойлогдоһон асуудалнуудые ойлгохо дурагүй һаань, хани харилсаан, хүршэ ёһоной һайн байдал байхагүй.

Хэрбээ Федеративна республикада бидэнтэй харилсаа байгуулха хүсэл байгаагүй гээшэ һаань, бидэнэр энэ ушарые ойлгожо. зохихо тобшолол хэхэ байнабди.

Договорой баталгдаагүй гээшэ һаань, Совет оронай ба Баруун Германиин хоорондо тогтоһон харилсаануудые холо хойшонь хаяха юм гэжэ политическэ хүгжэлтын байдал харуулна. Энээнһээ гадна иимэ ушар мүн Баруун Берлин тушаа хэлсээе таһалдуулжа, ФРГ ГДР хоёрой хоорондохи харилсаануудые гуримшуулха замда шэнэ һаад хэжэ, тэдэнэй баталһан хэлсээнүүдые буруу һүргэхэ юм. Эдэ бүгэдэ Германиин Федеративна Республикын политикада этигэхэгүй ябадалые ушаруулхань мэдээжэ. Энэ ушарай хойшолонгынь ехэ ааб даа.

А. А. Громыко үгынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ хэлээ: Совет оронай ба Баруун Германиин харилсаануудта шэнэ хуудаһа нээхые бидэнэр хүсэнэбди. Зохисотой, тэрээнһэ гадна, хани барисаатай харилсаануудые Федеративна республикатай байгуулхые, хоёр талын асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын томошье, тэрэ тоодо Европоһоо гадууршье, асуудалнуудаар манай гүрэнүүдэй хүсэл оролдолгые нэгэдүүлхые манай орон хүсэнэ. Советскэ Союзтай һайн харилсаа байгуулха гээшэ ФРГ-дэ ехэ удха шанартай, тэрэнь ФРГ-тэй манай оронoй байгуулһан харилсаануудай удха шанарһаа бага бэшэ гэжэ бидэнэр ойлгонобди.

1970 оной августын 12-то гар

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҺОНИН

Буряадай уран зохёолшо... ...онхинь томо томо зохёол... ...ые бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, ...Цыдендамбаев Буряадай ...ушын эрдэмтэ Доржи Бан... ...тухай хоёр роман бэшээ ...даа. Мүнөө зохёолшо гур... ...роман дээрээ хүдэлжэ ... Тэрэнэйнь зарим бү... «Байгал» журналай гур... ...номерто толилогдохо.

...эдэ уран зохёолшо Ба... Мунгонов Юрөө нютагай ...уеын хүнүүд, тэдэнэй ...йдал, хуби заяан тухай ...бэшэжэ байна. Уран зо... ...Цэрэн Галанов Хэжэнгэ ...1919—1924 онуудта ...үйлэ ушарнууд тухай ...зохёол дүүргэхэ дүтэлэн... Поэт Дондок Улзытуев Бу... ...түрүүшын революционер ...Ранжуров тухай поэ... ...хэ түсэбтэй.

Улаан-Үдэ хотын авиацион... ...заводой «Рассвет» гэһэн соё... ...ондо һаяхан аман жур... ...эмхидхэгдэжэ, поэзи, искус... ...үдэшэ үнгэргэгдэбэ. ...журналай нэрэнь — ...Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ...Зүүн-Сибириин соёлой дээ... ...һуулиин студентнэр энэ ...дые эмхидхээ.

...эсса Ц-Д. Дондокова бэ... ...байһан зохёол тухайгаа ...шэнэ шүлэгүүдээ ун...

...ССР-эй арадай артист ...шеев оперо, баледэй теат... ...үлэй үедэ табижа байһан ...д, өөрынгөө түсэб тухай ... Тиихэдэ Доржи Банза... ...нэрэмжэтэ багшанарай ...һургуулиин багша, физи... ...матикын эрдэмэй кан... Д. Чимитдоржиев, нии... ...эрдэмэй институдай хүдэл... В. Раднаев, поэт ...тонов болон спортын тү... ...эд энэ үдэшэдэ хабаа...

...радай уран бүтээлэй рес... ...анска байшангай дэргэдэ ...репертуарна хуудаһа... ...жээтэ. Мартын номер ...һайханай бүлгэмүүдтэ ...гдэбэ.

Банзаровай түрэһөөр 150 ...ойдо зорюулагдажа, поэт ...диновай «Доржи Банза... ...тухай дуун» гэһэн поэмэһээ ...үгтөө. Композиторнууд ...рендашиев, Ю. Ирдынеев, ...дреев гэгшэдэй дуунууд, ...Дашабыловай «Сүүмхэ... ...й хөөрэлдөөн» гэһэн шог ...шүлэг энэ номерто толи...

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ХУУДАҺАН

Мэри ХАМГУШКЕЕВА

ЭХЭ ТУХАЙ УЯНГАТА МҮРНҮҮД

Мэри Хамгушкеева Эрхүүгэй областиин Үбэсэ нютагта түрэһэн. Үшөө һургуулиин һурагша ябахаһаа хойшо шүлэг, рассказуудые бэшэжэ эхилһэн юм.

Энэ хүмнай Бооханой педучилищи дүүргээд, хэдэн жэлэй туршада багшаар хүдэлжэ, буряад хэлэ эдир үетэндэ зааһан байха.

Мэри Хамгушкеева Москвадахи Максим Горькиин нэрэмжэтэ литературна институтда һурана. Мүнөө үедэ поэтесса шүлэгүүдэй ном хэблэлдэ бэлдэнхэй.

Тэрэнэй олонхи шүлэгүүд Эхэ орон, түрэл парти, хани нүхэд, инаг дуран, залуушуулда зорюулагданхай.

Москва хотоһоо тэрэнэй эльгээһэн хэдэн шүлэгүүдые уншагшадай анхаралда табинабди.

* * *

Эжы!
Хүн түрэлтэнэй үри бүхэн
Хүлдэ ороһ ябахадаа,
Хүндэтэ үгэ эхилээ:
Эжы!
Эжы!
Ягаашье нангин үгэб даа!
Ягаан сэсэгүүдэй хангал,
Байгаали, дэлхэйн хүгжэм —
Барандаа эндэ хамтараа.
Эжы!
Энхэргэн сэдьхэл шамһаа,
Эдэ хүүгэд шамһаа,
Энхэ жаргал шамһаа.
Бултанай эхин —
Буурал эжымни!
Эжынэр!

Нарай нялхые ултыдэһэнэйтнай
түлөө,
Нойр үргэһэгүй
һуниинүүдэйтнай түлөө,
Наһаяа бидэндэ үгэһэнэйтнай
түлөө,
Бүгэдэнэй зүгһөө
Бүхы дэлхэйн эхэнүүдтэ
Доро дохин мүргэнэм.
Эхэ!
Энэ дэлхэйн эхин,
Эгээл дүтэ хүмнай.
Мүнхэ хүшөө бодхоожо,
Мүшэтэ огторгой зэнхылгэжэ,
Бүхы дэлхэйн эхэнүүдтэ
Баглаа сэсэг баригты,
Барандаа хүнүүд!

* * *

Эжымни, наран шэнги
Энэ наһандам гэрэлтэнэш.
Зэмэлэнги, һурганги, юрөөнги,
Замайм зүргөөр хүтэлнэш.

Шинии үгэнүүд алтандал
Минии зосоо бадаранхай.
Шинии һургаал тангаригтал
Минии зосоо задаранхай.

Хэжэ болоо хаб алдуу.
Хэшээжэ хүлисэ, эжымни.
Хомор ошоно бэшэгүүд
Холын хотоһоо шамдамни.

Һанаагаа намда бү зобыш даа,
Һайн ябана басаганшни.

Гансал Үбэсэдөө, шамдаа
Гараха һарада ерэхэмни.

Өөрөө эхэ болоһондоо гү,
Өөрөө холо ябаһандаа гү,
Шинии сэдьхэл ойлгоноб,
Минии зүрхэн хайлана.

Хүлеэнэш, эжымни, намаяа.
Хүдөөлиг тала нютагайнгаа
Тооһотой харгы руу шэртэнэш,
Тогоогоо ходол нэрэнэш.

Хотын ехэ шууяанда
Һогтоо үгы басаганшни.
Олон нүхэдэйнгөө дунда
Омог ябана үришни.

Ехэ хүлеэжэ бү яда!
Ерэхэб гараха һарада
Эрдэм бэлиг шудалһан
Эдир ганса басаганшни.

А. АНГАРХАЕВ
РАССКАЗ

ШАЛГАЛТА

Дашын ээлжээн хүрэжэ ерэбэ. Үүдэ һэмээхэн нээжэ ороходонь, абяа шэмээгүйхэн оршон байдал угтажа байба. Шалгагшадай урда ошожо, ирайтар дэлгээтэй биледүүдэй нэгые ходолбо.

Тэндэһээнь эрьежэ, сүлөө һуурида ошохотоёо хамта, Баяртаяа мүргэлдэшэн алдаба. Тэрэнь Дашаһаа урид орошоһон аад, харюусахаяа шалгагшадта ошожо ябаба ха юм. Хоюулан залд гэлдээд, нюур нюураа танил бэшэ хүнүүдтэл шэртэлсээд абабад. Баярай шарайн хубхи сагаанние, нюдэнэйнь бүрүүлтэһэние Даша тэмдэглээдхибэ.

Даша һуужа, биледээ уншаба. Урдаа хэбтэһэн саарһа дайраншьегүй, гуурһа бариад бодолгото болобо. «Хүнгэн асуудалнууд... Ньютоной гурбан хуули физикын түрүүшын ном соо бэшээтэй. Формуло гэхээр юумэншье үгы... Харин суранзан тухай хүшэршье аа гү? Теэд суранзание бүри бишыханһаа мэдэхэ, үзэһэн, наадаһаншье ха юм. Тетрадиин хуудаһан дээрэ түмэрэй порошок адхаад, дороһоонь суранзанай нэгэ үзүүр ябуулхада, тэдэ бишыхан юумэд бэе бэетээ холболдон, нохойн шэрхэг мэтээр арбайлдаад бодошодог. Үгышье һаа, добтолгодо ороһон сэрэгшэд мэтээр урагшаа дабшаха. Үшөө нэгэ суранзание абаад, нүгөө талын сэрэгшэдые хүтэлөөд ерэжэ болохо. Тэдэнэр мүргэлдөөд ниилэхэгүй. Заримдаа нэгэдэхи классай үхибүүдэй хүтэрэлдөөд дуулалдаха мэтээр дүхэриглэшэхэ... Хүнгэн асуудалнууд...»

Баяр нүхэрынь залуу эхэнэр шалгагшын урда һуушанхай, нюурынь шад улаан болошоод, ехэтэ эшэһэншье, айһаншье юм гү, ээл-тээл үгэнүүдээ холбон зобошобо. «Үхэһэн аймхай хүн даа»,— гэжэ Даша тэрээнние доро абажа сэдьхэбэ. Тэрэ зуура Баярта туһалхайб гэжэ һанаадхиба. «Юун тухай хөөрэнэб... Юушье ойлгоногүйб». Нёдондо ахынгаа сэрэгтэ мордоходо, үдэшэлгын найр болоһые һанаандаа оруулжа, энеэдэһэниинь хүрэбэ. Тиигэхэдэ Дагба нагасань һогтуугаар юрөөл хэлэхэдээ, үгэнүүдээ холбожо, хүнэй ойлгохо мэдүүлэл болгожо шадаагүй һэн.

— Аалляр, аалляр. Бү яарагты Байза, эхинһээнь дахяад хөөрэгты,—гэжэ шалгагшань даруухан зөөлэн хоолойгоор дуугарба. Ута һорьмоһотой ехэнүүд нюдэдынь Баярые дулааханаар шэртэнэ. Баяр амаа ангайһан шэгтээ абяагүй болошобо. Улайшаһан шарайнь зурууд хүхэ үнгөөр хушагдажа эхилбэ. «Географиин карта мэтэ»,—Даша сасуулаадхиба. Баяр хаана холуур төөрижэ байһан харасаяа шалгагша тээшээ шэглүүлхэдээ, сошоһон мэтээр дахяад далтирбагүй: урданъ тон дүтын, найдамтай хүн һуухадал гэбэ. Эхын энхэрэлээр сасаһан эхэнэрэй гайхамшаг ульһанда абташоо һэн гү, тэдэнэй хоорондо эли бэшэ нэгэдэлэй хүүргэ агшан зуура табигдашаба. Гүлмэр залуу хүбүүнэй хүшэр байдалые дэгдээжэ, харгы замайнь эхиндэ туһалалсаха уялгаяа шалгагшань мэдэрнэ.

— Газарай татасаһаа сүлөөржэ, замбуулинай гүн руу ниидэхэ гээ һаа, үшөөшье хурдаар дабшаха хэрэгтэй...—Хэлэхэ бүринь шалгагшын шарай сэлмэнэ. Баяршье зоригжоно. Хоолойнь эршэтэй хонгёо болоно, шэмээгүй байдалда зэдэлнэ. «Харал даа! Һургуулидаашье иимэ бэшэ бэлэй»,— гэжэ Даша шэбшэбэ.

Даша Баяр хоёр энэ зун һургуули сут дүүргээ. Һүүлдэнь Баяр номуудаа орхингүй үзөө. «Орхил даа. Амарыш. Арбан жэл зобоһоншни бага гү...»—гэжэ Даша хэлэгшэ һэн. Зэмэтэй хүн мэтээр улайба сайбашье, Баяр дүтынгөө нүхэрэй үгэдэ оросгүй. Тон бага юумэ мэдэнэб гэжэ өөрыгөө тоолодог. Дашадаа орходоо юумэ түргэн ухамайлаад орхидоггүй хэбэртэй һэн. Теэд нэгэл эхилһэн юумээ дүүргэжэл һаладаг.

Даша номоо үзэхэ хэрэгтэй гэжэ шэбшэбэшье, бэелүүлжэ шадаагүй. Нарата сэлмэг үдэрнүүд, номгон дулаан үдэшэнүүд, үнжэгэн ногоотой нуганууд, сэн талмайханууд, хүйтэн уһатай Түнхэн мүрэн, футбол, волейбол наадалган, эсэгэтэеэ урлаха, дархалха, кинодо ошохо, зугаасаха, хүхихэ гэхэ мэтэ арбан долоотой хүбүүнэй аляа зүрхэ бэсын татагдаха, һамаарха юумэн мундагшагүй һэн.

«Һургуулиингаа һүүлдэ номуудаа бү орхёоройт. Шалгалтада бэлдэхэдээ, олонхи юумэнүүдые һэргээгээт, дабтаат, ойлгожо абаат. Хэдэн жэлдэ классһаа класста үзэһэнөө ухамайлан холбожо, нэгэн удхатайень мэдэрээт, саашадаа гүнзэгырүүлэн шудалха харгы замынь олоот. Тиимэ дээрэһээ эдэ бүгэдэнөө мартахагүйн тула халуун дээрэнь үшөө нэгэ шүүжэ хаража, сүлөө сагаа ашa туһатайгаар үнгэргөөрэйт. Яашье һаа, хүн бүхэнтнай ямаршье сагта һураха ёһотой. Һургуулида эрдэмүүдэй эхин шатые шудалаат, ухаан мэдэрэлээрээ болбосон түхэлтэй хүнүүд болохын хүрьһэ тогтоогоот. Саашадаа ёһотой мэргэжэлтэд, тэрэ зуура ёһотой эрхэтэн боложо бэелхэ ажабайдалай гол нэгэ асуудал», гэжэ классайнь хүтэлбэрилэгшэ Галсан Базарович хэлээ һэн.

— Зүб даа, зүб. — Эхэнэр шалгагша толгойгоо халта дохибо. Баяр, фиништэ хүсэеэ барангүй ерэһэн урилдааша мэтээр, үшөө юуншьеб нэмэхээ оролдоһондол, һүр бадаранги.

— Үшөө хэлэхээ һанана гүт?

— Энээнние ондоогоор бодожо болохо.

— Ягаад? — гэжэ шалгагша һонирхошобо.

— Координатна шэглэлнүүд уруу хүсэнүүдээ хүбаагаад.— Баяр тэрэ дороо саарһан дээрэ бэшэжэ байгаад шиидхэжэрхибэ.

Шалгагша Баярые магтаал, һайшаалтайгаар хараад, «ябагты», — гэбэ. Тэрэ хүхюутэйгөөр газаашаа зорижо, богоһо дээрэһээ Дашаяа асуунгаар шэртэбэ. Даша эрхы хургаа ёдойлгобо. «Һайн һууна», —Баяр бодобо. Харин Дашань өөрыень бэрхэш гэһэн байгаа.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

Гунга ЧИМИТОВ

МОГОЙ

(Басни)

...хадын үбэртэ
...гэрнүүд жэрынэ.
...мал элбэгтэй
...ха гээд элирнэ.
...эрн даа, сабшалан,
...газар хадалан,
...урние хашаалһан
...хүрээ бариатай —
...зөөри хамгаалһан
...хашаа табиатай.
...раа омогтой,
...йдал домогтой:
...бүри
...
...бүри
...йна.
...байдал урдална —
...дуунууд урдана.
...үлгэн тэнгэридэ,
...һунигүй эгүүридэ
...наран толорно,
...элшээр яларна.
...жэмэс надхана,
...зугаа адхарна...
...үедэ
...энэ нютагайхидай

Энеэдэ наада дуулаһан,
Шэбэр хүндыдэ байратай
Шэггүй хоротой Могой
Уур сухалаа хүрэжэ,
Уухилан хүбхэлзэн байжа,
Хоро үһөө эдьхэнэ,
Хобдог аашa сэдьхэнэ.
Түргэн дундаа түхеэрээд,
Түрбэлгүй хорото Могой
Харанхы һүни мүлхеэд,
Хамтын хүреэ руу оролой,
Үхэр, хонине хадхажа,
Үүсэ дүүсэ татаба.
Талха таряае хорложо,
Талмайн ехые һалгаба.
Бархираа, ёолоо үүсхэһэн
Һалмад харата дайсан
Удаан нигэжэ ябаагүй —
Улад зондо баригдаа һэн.
Сарба һүхөөр Могойн
Тархи таһара сабшагдаа һэн...
Хорото Могойе алаха —
Хорюулгүй. Энэ алуур бэшэ.
Хүн бүхэнэй урдаа һанаха
Хүндэтэ үүргэ уялга гээшэ.

...АЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ ...ЖЭЭТЭ НОМЕР

...дай АССР-эй ...зохёолшодой хол... ...эһээ хоёр ...нэгэ удаа га... «Байгал» жур... ...жээтэ номер ...дай дунда та...

...эй байгуулаг... ...50 жэлэй ойн ...туулан, жур... ...уудаһануудта ...АССР-эй поэ... ...И. Гого... ...нилов, С. Ва... В. Дедюкин ...шүлэгүүд то... ...байна. ...дай АССР-эй ...ойдо» гэһэн ...геолог-ми... ...эрдэ... ...ат, Буряа... ...эрдэм ба габьяата ажал ябуулагша М. В. Бесовагай «Зэдын ашагта малтамал» гэһэн томо очерк толилогдобо. Тиихэдэ поэт Владимир Петоновой шэнэ номһоо абтаһан «Сагаан зам», «Нара зүб», «Сай тухай магтаал» болон бусад шүлэгүүд эндэ оронхой. Түнхэнэй аймагай Тоорын дунда һургуулиин багша, залуу прозаик Ардан Ангархаевай «Суранзан» гэһэн туужа мүнөө үеын студентнэр, һургуулиин шабинар, залуу физигүүдтэ зорюулагдана.

Залуу поэт Лопсон Тапхаевай шүлэгүүд, Еремей Парновай «Хүрэл хүрэг» гэһэн туужын эхин журналай энэ номерто толилогдобо. Тиихэдэ олондо мэдээжэ болоһон монгол уран зохёолшо Ч. Лодойдамбын «Тунгалаг тамир» гэһэн романай түгэсхэл оршуулагдажа, эндэ оруулагдаа.

«Шэнэ нэрэ» гэһэн хүсэнэг. Эндэ Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй студент Болот Бальжинимаевай шүлэгүүд толилогдобо.

«Байгал» журналай үхибүүдэй дэбтэр «Хараасгай» соо Ц. Жимбиевэй «Бишыхан хонишон» гэһэн поэмэ толилогдоо. Уран зохёолшо В. Сергеевэй «Үүлэнэй саана һара» гэһэн романай эхин эндэ үгтэнхэй.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

АМАН ЗОХЁОЛ УНШЫТ!

Би өөрөө һургуули һудараар хоморшог хүм даа. Тиибэшье һаа, буряад уран зохёолшодой номуудые ходо уншажа байдагби.

Би залуу уран зохёолшодой номуудые яһала уншанхайб. Тэдэнэй хэлэн, сэхыень хэлэхэдэ, үгытэй, модохир, муу байдаг. Хоца Намсараев, Ц. Дон, Б. Абидуев, Ч. Цыдендамбаев, Ц. Галсанов гэгшэдэй номуудые уншаад үзыт! Ямар баян хэлэн бэ!

Хэлэеэ баяжуулхын тула арадайнгаа аман зохёол гүнзэгыгөөр шудалаа һаа ехэл туһатай гэжэ һанадагби. Арадһаа эхитэй зохёол хэзээдэшье мартагдахагүй.

М. ДОБЧИНОВА.

Ага.

ШЭНЭ ДУУНУУДЫЕ ДАМЖУУЛЫТ!

Буряадай радио шэнэ дуунуудые ходо дамжуулжа байдаг юм һэн. Илангаяа «Баян талын аялга» гэһэн дамжуулга соо шэнэ дуунууд нрагуу гоёор зэдэлдэг. Тиигээд һүүлэй үедэ радио шэнэ дуунуудые, буряад залуу композиторнуудай зохёолнуудые тон үсөөнөөр дамжуулна.

Мүн «Буряад үнэн» газетын «Уран зохёолой хуудаһанда», «Толидо» буряад шэнэ дуунууд нототоёо толилогдодог һаа ехэл һайн бэлэй.

М. БАЗАРОВА.

Түнхэн.

Бишыхан шэнжэлэл

„МОНГОЛОЙ МАРШАГАЙ" ШҮЛЭГҮҮД

Монгол поэт Дамдинцоогиин Содномдорж өөрынгөө нилээд олон зохёол соо шэнэ Монголой багашуулые харуулһан байха юм. Нүхэдынь Содномдоржые «Монголоймнай Маршак» гэжэ дэмы нэрлэдэггүй. 1955 ондо шүлэгүүдэй нимгэхэ дэбтэр гартаа бариһан һургуулиин шаби Содномдорж нэрэтэй түрэтэй уран зохёолшо Сэнгээдэ ерэжэ, түрүүшынгээ шүлэгүүдые харуулаад, тэрэ гэһээр олон тоото номуудые хэблэлээр гаргуулба. Мүнөө Монголой Арадай Республикада энэ зохёолшые мэдэхэгүй үхибүүд байхагүй. «Набсайдамба, тэрэнэй нүхэд» гэжэ поэмэнь эгээл томо номынь болоно.

Һаяхан Буряадай номой хэблэлээр Д. Содномдоржын «Шубуухайн байшан» гэһэн шүлэгүүдэй ном гараба. Энэ ном соо ороһон шүлэгүүдые поэдүүд Ц-Д. Дондокова Ц-Б. Бадмаев хоёр оршуулаа.

Энэ номхон соо томо, жэжэхэн 9 шүлэг оронхой. Д. Содномдорж шог ёгтодо дуратай поэт. Үхибүүдтэ тэрэнэй хандаһан үгэнь урин налархай, зөөлэхэн. Багашуулай абари зан, тэдэнэй һанал бодолые, «аашаханиие» һайн мэдэхэ зохёолшо гээд абаһаар тэмдэглэе. Илангаяа «Жигмит Тогмит хоёр», «Зумбараан», «Гахай», «Тэнэг арсалан» гэһэн шүлэгүүдые уншажа хүхимөөр. Жигмит Тогмит хоёрой жэмэстэ ошоһон тухай шүлэгынь иигээд дүүрэнэ:

Түүһээр түүгээд Тогмидынь
Түйсээ дүүргээд бусаба ха.
Хотоёо дүүргээд Жигмидынь
Хооһон түйсэтэй бусаба ха.

Ёгтолон бэшэгдэһэн маягтай, энеэдэһэ хүрэмөөр шүлэгүүд ном соо бии. Өөрһөөнь ангуудай айһые мэдэнгүй, ахир жаахан шандаганда мэхэлэгдэһэн тэнэг арсалан тухай һонирхон уншанабди.

Ариг сэбэр сахидаггүй, һалан муухай, хубсаһа хунартаа хайра гамгүй үхибүүдые наада хаража бэшэһэн «Гахай» гэжэ шүлэгынь багашуулда ехэл һургаал боломоор.

Һалан амитаниие нэрлэ гэбэл,
Һанажа үзэнгүй гахай гэхэш.
Нээрээл, затагарай затагар амитан,
Нэрээ һанадаггүй забаан амитан.

Монголой пионернүүд — энэ ороной ерээдүйн эзэд. Тэдэнэй ажабайдал, һуралсал харуулһан шүлэгүүд ном соо бии. «Сэнгүүтэй зуһалан», «Ажалай үдэр» гэһэн шүлэгүүд энэ темэдэ зорюулагдана.

Поэт ехэ хурса, хёрхо нюдэтэй, уһан торгон хэлэтэй. Эндэ оршуулагшадай габьяа мүн лэ ехэ. Уран зурааша О. Цыремпилөн яһала һайнаар энэ номхониие шэмэглээ.

В. РАДНАЕВ.

ОНТОХОН

ЭБТЭЙ ТАБАН

Урдын урда сагта бэлэй. Нэгэ орон нютагта ямаан, хонин, шандаган, нохой ба үхэр ехэл эбтэй нүхэд болонхой, сүл губяар табуулан ябажа ябаа һэн ха. Яба ябаһаар ябана, ошо ошоһоор ошоно.

Үдэшэ болоһон хойно тэдэ табан нэгэ добын бооридо арай гэхэ тэнхээтэйхэн хонобод ха. Ямаанинь яһала мэхэтэй. Үүр сайхи багаар бодоод, добынгоо оройдо гаража, зүг бүхэн тээшэ хараашалба. Урагшаа хараходань, бүри холо даа, нюдэнэй үзүүртэ, нэгэ добын хормойдо һүн сагаан манан хөөрэжэ байба. Тэндэ заатагүй уһан байгаа ёһотой, уһагүй газарһаа манан хөөрэхэгүй ха юм гэжэ мэдэһэн ямаан тэрээн тээшэ харайжа ошобо. Добын бооридоо нэгэ булаг аятайхан бурьялан гаража, тэндэ заахан сөөрэм харагдаба. Ямаан баярлаһандаа булагай хүйтэн уһые зэлд гэтэрээ ууҗа садаба. Ямаан бусаха замдаа буурал хонинтой уулзажа, тэндэ булагай байһые заажа үгэнэ. Хониниинь уһалжа сахалаараа, бүмбэрэн гүйдэг шандагандаа булаг тухай дуулгаба. Шандаганшье аршаанта уһа һайса гудамхихалаараа, хани нүхэр нохойдоо тэрээн тухайгаа хөөрэбэ. Тиигээд нохойнь үхэртөө хэлэжэ, тэдэ табан булагай һайхан уһанда садажа, аян замаа саашань үргэлжэлүүлээ һэн.

Сүл губида сүүбэн шононууд олон гэжэ үнинэй мэдээжэ. Тэдэ табанай ябажа ябатар, халуун шуһаар жүрөөдэһэн сүүбэн шоно ушарлай. Тэрэ арьятанай добтолходонь, ямаан хонин хоёр шангаар маараладажа, шандаган шашхажа, нохой хусажа, үхэр мүргэжэ, тэрэниие бэедээ дүтэ хүргэбэгүй. Сүүбэн шоно алишье тээһээнь ороно. Теэд яахыншье аргагүй. Үхэрэй хурса эбэрнүүд тэрэниие хаанаһааньшье угтана, хонинои, ямаанай маараан, шандаганай шашхаан, нохойн хусаан сүүбэн шоныи шэхэ дүлиирүүлбэ. Арьятаншье тэрьелшоо һэн.

«Субижа ябаһан барасһаа сугларжа һууһан шаазгайнууд хүсэтэй» гэһэн арадай үгэ эгээл эндэ зүб болоно бшуу.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

...УШАН ҮБГЭНЭЙ ХӨӨРӨӨННӨӨ

БОДОН ГАХАЙ

...ЭЭ ЗУН эгээ холынгоо буртаг... ...соо ошожо, үбэлдөө байр... ...хаяа багахан зэмьеэ барибаб. ...үбэлдөө агнаха газараа ...ой соогуур ябатараа, бо... ...нарайхан поршоонхо оло... Тэрэ поршоонхын ягаадіпьеб ...лжа, ябажа шадахаяа боли... ...эниинь орхёод ябашаһан бай... Тэрэ поршоонхоёо зэмьеэдээ ...хүлыень табан һалаа гэжэ ...орёогоод, модо барижа уябаб. ...арбаад хоноод байхада, пор... ...һайн болошоо һэн. ...тэрэмни томо болохо бүрөө ...р эжэлшээ һэн. ...хоёр һара үнгэрөөд байхада, тэрэмни хүрдэгэр бүхэ бэетэй томохон эрэ гахай болошоо һэн. Би тэрэнээ һургаха гэжэ шиидээд, малгайгаа амандань зуулгаад, зэмьеэдээ тээ холохонһоо эльгээдэг болобоб. Үшөө тэбэри түлеэ уяад, нюрган дээгүүрнь бүгтэрүүлхэдэм, байрадаа асардаг болобо.

Нэгэтэ гэртээ ошоод ерэхэдэм, гахаймни газаагаа үгы байба. Горхоной захын шабар соо олон гахайн ябаһан мүрнүүд харагдаба. Ондоо гахайнуудай дүтүүр ерэхэдэнь, гахаймни тэдэнтэй ниилээд ябашаһан байгаа бшуу.

Һүүлдэнь тэрэ зэмьеэдээ байрлажа агнадаг болобоб. Январиин һүүл багаар һэн. Байраһаа арбаад модо холо ошоод, нэгэшье ан хаража ядахадаа, үндэр шэнэһэнэй оройдо гаража хараад бууҗа ябатараа, гэнтэ халтиран унажа, хүлөө гэмтэшэбэб.

Хүр ехэ саһан соо хүдэлэнгүй хэбтэхэдэм, ехэл зөөлэн, дулаан шэнги һэн. Бүхэ нойроор унташоо һэм. Гэнтэ һэрихэдэм, үнөөхи минии поршоонхо ар баад һаратай амба гахай болошонхой, намаяа танаад, һэрюулхэ гэһэндэл хоншоороороо этэржэ байба. Минии үндын бодохотой сасуу, тэрэмни ехэл баярлаһан янзатай, нюур гарыемни үндэжэ байгаад, ухаангүй болошобо. Гэнтэ тэрэ гахайтаяа ушархадаа, аргагүйгөөр баярлажа, эгээ һайн нүхэртэеэ уулзашаһан шэнги болоо һэм. Тиигэбэшье хүлэйнгөө тэнсэлгүй ехээр үбдэхэдэнь, урданайхидаал эрхэлүүлжэ, эльбэжэшье байха аргагүйдөөд, тэрэ гахайнгаа хүдэр нюрган дээрэнь бүгтэрэн мордожо хэбтээд, түлеэ зөөлгэжэ һургагшадаал адляар «абааша гэртээ» гэжэ байжа уусыень альгадахадам, гахаймни аалиханаар яба ябаһаар, зэмьеэдэмни асаржа үгөө бэлэй...

Н. ЦЫНГУЕВ.

НОМОЙ ТАГ

Д. УЛЗЫТУЕВ
«ЕХЭ ДАБААН»

(Шүлэгүүд, 1972, нюур 140, сен 52 мүн).

Энэ поэдэй оюун бэлиг, уран шадабари жэлһээ жэлдэ ургажа байнхай. Энээниие һаяхан Буряадай номой хэблэлдэ гараһан тэрэнэй «Ехэ дабаан» гэжэ шэнэ шүлэгүүдэй согсолбори гэршэлнэ.

Дондок Улзытуевай дэбтэрые гаршаглаһан «Шэбэртэ» гэжэ шүлэг, мүн «Хоридугаар он», «Захаамин тухай шүлэгүүд», «Дуран тухай дурдалга», «Хабарай шүлэгүүд», «Байгалай дүрбэн һалхин» болон бусад шүлэгүүд Буряад ороной шэнэ хүнүүдые, ажабайдалые уран гоёор зураглан харуулһан, магтан дуулаһан байна.

Золто энэ ажабайдал зохёон бүтээн табиһан
Зоной түлөө тэмсэгшэ зоригто
партиин хараа
Түби дэлхэйн сээжэндэ түүхэ
болон илгаржа.
Түрэл нютагайм түһөөдэ
жэшээ болон шалгараа!

Эдэ мүрнүүдые номойнь ярлаг болгон табимаар. Гадна нютаг ороной байгаалиһаа абтаһан фото-зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй (фотограф-зурааша Л. И. Пшеничников).

АЛЕКСЕИ БАДАЕВ
«ТАЛЫН АЯЛГА»

(Шүлэгүүд. 1972, нюур 108, сэн 31 мүн).

Алексей Бадаевай шүлэгүүд, поэмэнүүд олон үргэн уншагшадта мэдээжэ болоһоор үнинэй. Эдэ бүгэдэнһөөнь талын сэсэгүүдэй хангал, үрэжэлтэ газар тарялангай амисхаал хамар сорьёно.

Мүнөө һая гараһан энэ согсолбориинь «Ильичэй энеэбхилгэ» гэжэ богонихон поэмэ нээнэ. «Ильичэй дулаахан энеэбхилгээр гэрэлтэнэл даа ажабайдалнай» гээд поэт зохёолоо удхална.

Алексей Бадаевай дэбтэр соо оролсоһон «Найман мүртэй бүлэгүүд» удха найруулгынгаашье талаар гүнзэгы, философско шанартай, уран аялгынгаашье талаар һонирхолтой хурса байна.

ГУНГА ЧИМИТОВ
«ШАНГА ХАРЮУ»

(Баснинууд, 1972, нюур 64, сэн. 14 мүн).

Гунга Чимитов һүүлэй үедэ басниинуудые бэшэдэг болоо. Тэрэнэй найруулһан басниинууд хурса үгэтэй, хатуу шанга сохидолтой, уран ёгто найруулгатай, — эдээгээрээ олоной дунда мэдээжэ болонхой. Юрэ манай буряад уран зохёол соо Чимитов — түрүүшын, бэлигтэй басни найруулагша болоһон һуури батаар эзэлээ. Тэрэнэй бэшэһэн олон тоото басниинууд сооһоо имагтал хорёод гаран эрхим зүйлнүүдынь энэ дэбтэр соо оробо. Зохёол бүхэндэйнь уран зурааша Н. Далбанов таарамжатай, энеэдэтэй ёгто зурагуудые хээ.

Хэды шэнээн һонирхолтой басниинууд байһыень тэдэнэй гаршагууд дээрэһээшье ойлгожо боломоор: «Шанга харюу», «Дарга», «Тархи», «Эшэгэн тэхэ», «Эрэ Тахяа», «Мунса», «Хэһээлтэ», «Даргын һүлгэн», «Шэбэнээн», — эдэ басниинуудые уншаад байхадаа энеэлдэхэ юумэн таанадта олдохол байха.

СОЛБОН АНГАБАЕВ
«ОРЬЕЛ ӨӨДЭ»

(Шүлэгүүд, 1971, нюур 80, сэн 31 мүн)

Солбон Ангабаевай үшөө нэгэ дэбтэр һаяхан хэблэлһээ гараа. Уран шүлэглэлэй орьёл өөдэ гаража ябаһан поэдэй зам эндэ харагдана.

Үхэлгүй нангин хэрэгэй түлөө
Үнэн сэдьхэлһээ тэмсэхэб.
Һүүлшын дайнай
Һүртэ ехээр нэерээ һаань,
Хүсөөрөө,
Шуһаараа,
Зоригоороо
Дэмбэрэлтэ партбиледээ омогоор,
Дэлхэйн нюдэн дээр гэршэлхэб!

ГЕОРГИЙ ДАШАБЫЛОВ
«НЮТАГАЙ ҺЭБШЭЭН»

(Шүлэгүүд. 1972, нюур 64, сэн 22 мүн)

Георгий Дашабылов Москвада партийна дээдэ һургуулида һуража байхадаа «Москвагай үглөөгүүр» гэһэн шүлэгүүдэй согсолбори бэшэһэн байгаа. Тэрэнь мүнөө энэ дэбтэр соо гол һуури эзэлбэ. Түрэл нютагаа зураглаһан тэрэнэй шүлэгүүд удха найруулгаараа мүн лэ хурсанууд, авторайнь уран шадабариин ургажа байһые харуулна. Мүн «Добын долоон хүбүүд» гэһэн поэмэнь олондо һонирхогдохо байха гэжэ һанагдана.

ШАНГАЙ ҺУУРИ ЭЗЭЛБЭ

Боксоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Минеральные воды городто болохо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөн эдир һурагшадай дунда үнгэргэгдэһэн байха юм. 55 город, хизаар, область болон республикын олохон эдир боксёрнууд эндэ суглараа.

Буряадай спортсменүүдэй дундаһаа Саша Дугаров шалгаржа гараһан байна. Тэрэ Закаменск хотодо ажаһуудаг, һурадаг юм. Анатолий Михеев эдир хүбүүе һорижо, хатуу зоригтойгоор хүмүүжүүлжэ шадаа. Саша Дугаров Россин Федерацийн боксёрнуудай дундаһаа хоёрдохи һуури эзэлжэ, шанда хүртэһэн байна.

ЭРХИМҮҮД ШАЛГАРАА

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улаан-Үдын Комсомольско талмай һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй, хүлгөөтэй шууяатай байба. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд эндэ олоороо суглараа. Ушарынь гэхэдэ, тус заводой «Локомотив» газетын шангай түлөө заншалта мүрысөөн эндэ үнгэргэгдөө бшуу.

190 гаран хүнгэн атледүүд энэ һонирхолтой мүрысөөндэ хабаадалсаа. Дунда һургуулинуудай һурагшад эгээн түрүүлэн урилдаба. 13-дахи дунда һургуулиин спортсменүүд эзээнһээ урагша нэгэдэхи һуури эзэлээд лэ байгша бэлэй. Энэ удаа тэдэнэр түрүү һууряа 42-дохи дунда һургуулиин хүнгэн атледүүдтэ алдаһан байна.

Мүн заводой цехүүдэй спортсменүүдэй дунда шанга тулалдаан болоо. Механическа цехэй урилдагшад түрүүлжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Якорна цехэй хүнгэн атледүүд хоёрдохи, электро-заһабарилгын цехэй спортсменүүд гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

СПОРТ · Спорт · СПОРТ

АДЛИРХУУГААР ҮНГЭРҺЭН НААДАН

ПРАГА. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Дворцов, И. Логинов). Үнгэрэгшэ понедельнигтэ дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёр наадан үнгэрбэ. ЧССР-эй суглуулагдамал команда ФРГ-гэй хоккеистнүүдые 8:1, совет команда Швейцариин спортсменүүдые 10:2 тоотойгоор шүүһэн байна. Эдэ хоёр уулзалга бэе бэедээ адлирхуугаар үнгэрөө.

Талмайн эзэд Глинкые амаруулба. Тэрэнэй орондо ветеран Фарда наадаа, Дзурилла воротагаа хамгаалаа. Хоёр команда гуша минутын туршада тэнсэбэ. ФРГ-гэй хоккеистнүүд воротагаа һайнаар хамгаалжа, Европын чемпионууд тэдэнэрэй «хэрэмые» сүмэ сохижо ядаа.

Баруун Германиин командын тренер Кисслинг хоккеист бүхэнэйнгөө елүүр дээрэ гарахынь урда, амархаяа һандалида һуухадань, нүхэрэй ёһоор нюрга уруунь ташаад абаха юм.

«Чемпионадай һүүлээр өөрынгөөл тренертэ «шэхээ шэмхүүлхэ» байхабди», — гэжэ тэрэнэй хоккеистнүүд шог зугаа гаргана. Наадананай тэнсүү болоод байхада Кисслинг илангаяа «дошхон» зангаа харуулаа.

Наадананай хоёрдохи хахадта хамаг юумэн байрадаа орожо, талмайн эзэд булюу байһанаа мэдүүлбэ.

Хоёрдохи уулзалга түрүүшын мүрысөөндэл тон адлирхуугаар үнгэрөө. Манай Третьяк, Ромишевский, Кузькин, Харламов гэгшэд амараа. Шеповалов воротагаа хамгаалаа. Рагулин, Васильев, Лутченко, Гусев болон үбшэлөөд эдэгэһэн Цыганков гэгшэд хамгаалгада наадаа. Түрүүшээр добтолгодо Викулов — Мальцев — Анисин, Михайлов — Петров — Блинов, Солодухин — Мишаков — Якушев гэгшэд наадаа. Һүүлдэ Шадрин өөрынгөө заншалта һуури эзэлбэ. Мишаков Анисинай орондо наадаһан байна. Тиихэдэ Анисин Петровой звенодо орожо, талмайн баруун захые бариба. Наадаһай үедэ эбэртэһэн байгаашье Мишаков яһала һэргэг дорюунаар наадаа. Түрүүшээр Шеповалов тэдэд. хамгаалагшадайнгаа алдууе заһаха һанаатай воротаһаа зайлан холодожо, клюшкээрээ шайба сохином гэхэдээ алдажархёо. Мүн Анисин ехээр мэгдэһэн, яараһан байха юм.

СССР болон Швейцариин хоккеистнүүдэй хоорондо болоһон наадан 1:1 тоотойгоор гуша минутын туршада тэнсүү байдалда үнгэрөө. Наадананай хоёрдохи хахадта дэлхэйн суута команда нүгөөдүүлэй орходоо һураггүй булюу байһанаа харуулаа. Якушев дахинаа амжалтатай һайнаар наадажа, дүрбэн шайба сохижо оруулһан байна. Петров хоёр Мальцев, Солодухин, Мишаков, Васильев гэгшэд нэгэ нэгэ шайба сохижо оруулһан байха юм. Швейцариин хоккеистнүүдэй дундаһаа Нейнингер, Лутти гэгшэд шалгараа. Вратарь Молинын һайн наадые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Прагада үнгэргэгдэһэн найман мүрысөөнэй дүн гаргахада, тэдэнэй снайпер тодороо: Недомански — 9, Мальцев — 9, Шадрин — 8, Якушев — 7, Холик — 7 очкотой. Вратарьнуудай дундаһаа мүнөө Третьяк эгээл найдамтайгаар наадана гэжэ тоологдоно. Тэрэнэй воротаһаа сохигдоһон 49 шайбын 47-ень барижа абаа. Энээниинь процентээр харуулбал: 95,9 процент болоно.

СССР болон ЧССР-эй суглуулагдамал командануудай хоккеистнүүд вторнигто амараа. Талмайн эзэд городой захын отельдэ ошожо, амаралгада хабаадалсахыень манай командые уриһан байна.

(Түгэсхэл. Эхниинь 3-дахи нюурта).

(Түгэсхэл. Эхниинь 3-дахи нюурта).

Даша бүтээхэ юумээ мүртэнь оруулһан тээшэ болобошье хэбэртэй: «Гурбанда харюусаха аабзаб».

Үсэгэлдэр Даша футбол наадаа. Зүүн захын добтологшоор ябаа. «Нэгэ гоол сохихо аабзаб» гэжэ ногоон талмай дээрэ гарахадаа гүй мэхэ-финт хээд, хойнонь орошобо. Даша зүүн хүлөөрөө аалишагаар сахын дээдэ булан руу сохижорхибо. Хамгаалагшань тиигэхэнь гэжэ мэдээгүйдөө түдэгэсэн удааршаба. Бүмбэгэ сеткэ соо орёолдошобо.

Стадион дээрэхид хүхилдэн хашхаралдаба.

А. АНГАРХАЕВ

ШАЛГАЛТА

Рассказ

«Иигээд лэ хэлэхэдэм зүб болонгүй яаха һэм, — гээд саашань үргэлжэлүүлхэ зуураа: «Гурбые табихал хүн хэбэртэй» гэжэ сэгнээдхинэ. Хэдэн асуудалда тал-мүл харюусаба. Бодолгоёо буруу хэжэрхиһэн байба.

Үсэгэлдэрэйхи томо аршалагша бүмбэгыемни буляажархиба гү гэһэн зүүдэншье, дэмырэлгэшье мэтэ аягүйхэн мэдэрэл агшан зуура эржэгэнээдхибэ. Үнэхөөрөө шалгагшын бүмбэгэ мэтэ томо нюдэн наадаһаншуугаар шэртэжэ байба.

— Залуу нүхэр, харюутнай ехэ муу. Ньютоной хуулинуудай удха шанарые гүнзэгыгөөр мэдэнэгүйт. Суранзан тухай... — гэсэгээн дээрэ дээрэһээнь тоб байса бүхы дутуу дунданууд ыень тоолошорхибо: — Ехэл муу... Байза, ямар һургуулиһаабта?

Даша нэрлээд үгэбэ.

— Балдан Добшонович тэндэ хүдэлдэг гү? — шалгагшын нюур зөөлэршэбэ.

— Үгы. Танай танил бэшэ. Галсан Базарович..

Залуухан эхэнэр шалгагша бушуухан эрьелдэжэ, Дашые гайхан шэртэбэ:

— Галсан Базарович? Хусаев гү?

— Тиимэ... — Даша тэрэ эхэнэртэ дурагүйлхэбэ.

— Ходо таниие һургаа һэн гү? — гэжэ юундэшьеб тэрэ эхэнэр этигэжэ ядангяар асууба.

— Тиигээ...

Эхэнэр шалгагшын нюдэн соо хүнгэн уйдхарай манан орьёлһоор, гүнзэгы ухаалиг харасатайнь үлхэлдэжэ, юунһээшьеб гомдошоһон мэтэ болгожорхибо. Энэ зөөлэн сэдьхэлтэй, уран налгай, сэбэрхэн эхэнэр Дашын багшые тон ехээр хүндэлдэг байгаа гээшэ гү? Магад, залуу эдир наһанайнь эгээл һайн нүхэр гү? Али тэрээндэ тон ехэ дуратайшье һаа, эгээл нангин хүсэлынь хүсэлдөөгүй үлэшэһэн аад, мүнөөшье болотор унтараагүй гү? Һурагшадынь багшын шарай хадаа мүнөөдэр Даша Галсан Базаровичай нэрыень гутаан алдаба гү? Тэрэ зуура энэ һайн эхэнэрэй сэдьхэлдэ үбшэ асарба гү? Эдэ бүгэдэ ехэл түргөөр хүбүүнэй толгойдо зуралзаад, зосоонь тон аягүй болошобо.

Газаа гарахадань, үсэгэлдэрэйхи хүбүүниинь уулзашаба: «Юундэ хүхюугүйбши? Шалгалта футбол бэшэ бшуу», — гэбэ.

шэбшээ. Теэд тэдэнэр хэды дахин нүгөө захынгаа захада хүрэбэшье, үрэ гаргабагүй. Дашын гол добтологшо хүбүүндээ бүмбэгэнүүдээ үгөөшье хадань, тэрэнь нэгэ забһарта хажуудань гүйжэ ерээд: «Һайнаар, лаб сохииш. Хүлшни хазагай юм гү?..» гэжэ үһэтэй үбсүүгээ хүрхылгэн уухилба.

— Өөрөө һайнаар наада! Ойлгосотой гү? — Даша шүдэнэйнгөө забһараар дуугарба.

«Нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулхал бэзэб». Теэд Даша хэдэн һайн бүмбэгэ тугаархи хүбүүндээ шэдэһээр. Тиигэһээр түрүүшын тайм дүүрэшэбэ. Үбсүүндээ үһэтэ дүтэлнэ: «Шинии түлөө тэрээхэн хүбүүн наадаг», — гэбэ.

Даша абяагүй нюдэн руунь үрөмдэн шэртээд, һүүлдэнь үргыень удаахан шэншэлбэ. «Боксер хаш», — гэжэ тэрэ Дашын багжагар балсангуудые, мантан сула ээм мүрыень тэмдэглээд, уйтахан зубхи дороһоо яларһан галхануудһаа далтиржа, эрилтээ дабтабагүй.

Хоёрдохи таймда тэдэнэр бүришье муудашабад. Өөһэдынгөө саха руу бүмбэгэнүүдые табижархин алдабад. Бэе бэедээ сухалдашанхайнууд, ямар нэгэн аягүй, жэгдэ бэшэ наадан эхилшэбэ. Гол добтологшо Дашые үзэн ядажа ябаба.

«Нэгэл бүмбэгэ сохихо». Теэд нэгэшье дахин саха тээшэ шагаажа үдьхэлхэ арга олдоногүй.

Баруун талаһаа ерэһэн хүсэтэйхэн бүмбэгэ тодожо абаһаар, аршалагшые шадамар бэрхээр тойрон гарахадань, үшөө нэгэн тэрэниие угтаба. Эршэлэн татажа, һанагдаагүй мэхэ-финт...

Наадананай дүүрэхэдэ тэрэниие Оюуна хүлеэжэ байба.

— Нюуршни, бэешни хуу шоройл, — гэбэ басаган.

— Яашаха һэм. Хараа бээзт. Гоол сохихыемни?

— Хараа, — басаган дуугарантараа, — Ши бү һайрха, — гэжэ уурлаһан янза оруулба. Теэд тэрэнэй хойшонь хаяһан үһэн буржыгаад, долгитоод, мүр дээгүүрнь хүнгэн туяа манан мэтээр хүбхыгөөд, түхэреэн шарайнь гэнэн хонгороор туяарна.

— Номоо үзэнгүй юугээ хэнэш? Үглөө шалгалташни ха юм.

— Физикэл даа...

— Теэд яагааб?

— Олонхи юумые физикын хуулинуудаар тайлбарилжа болохо. Тэдэниие ойлгожо, хаража ябагты гэжэ физигнай хэлэгшэ бэшэ аал?

— Галсан Базарович гыш...

— Тэрэшни... Тиигээд лэ.., Футболой бүмбэгэ үдьхэлжэ, траекториинь шудалжа байнаб.

— Дэмы юумэ бү шали... Иигэжэ шудалдаггүй юм гэжэ Галсан Базарович хэлэхэ юм.

Удангүй тэдэнэр ондоо юумэн тухай хөөрэлдөөд, энеэлдээд, хүхилдөөд ябашоод бэлэй...

«Гурбанда харюусаха аабзаб...», «Нэгэ бүмбэгэ сохихо аабзаб»..., «Гурбанда...», «Нэгэ бүмбэгэ...» Час сохилно... Дашын харюусаха ээлжээн тудаба.

Нюдэндөө шэлтэй наһатайшаг шалгагшада ошожо һууба. Тэрэнь ехэтэ аяшарһан, Дашые оройдоо анхараагүй мэтэ, шагнаһаниинь шье, үгыньшье мэдэгдэнэгүй.

УРАН ГАРТАЙ ОЁДОЛШОН

Вера Шишмарёвагай бэеэ даажа хүдэлһөөр гурбан жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо тэрэ уран гартай оёдолшон байһанаа гэршэлбэ. Мүнөө Улаан-Үдэ хотын 10-дахи ательегэй гадар хубсаһа оёдог цехтэ мастераар хүдэлнэ.

Комсомол басаганай ажалладаг бригада коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабарине тус бригада болзорһоонь гурбан үдэрөөр урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 350 түхэригэй хубсаһа оёо. Тэдэнэр жэлэйнгээ даабарине декабриин 28-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур мянган түхэригэй продукци үгэхэ хүсэлтэй мүнөө ажаллана.

Бригадынгаа амжалта туйлаха хэрэгтэ Вера Шишмарёва хубитаяа яһала оруулна. Тэрэ халаанайнгаа даабарине 115—120 процент дүүргэдэг байна. Вера цехэйнгээ комсоргоор хүдэлдэг, хүмүүжүүлхы ехэхэн хүдэлмэри залуушуулай дунда ябуулна.

Д. БАЛДАНОВ,

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсорг В. Шишмарева ажалдаа.

Авторай фото.

Капиталай оронуудта

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙ 1,5 МИЛЛИОН МЭРГЭЖЭЛТЭД

Экономикын асуудалаар конгресс дээрэ США-гай президентын хэһэн һүүлэй элидхэлынь экономическа тулюур байдалаа гүрэнэй мүнөөнэй захиргаанай усадхажа шадахагүй байһые үшөө дахин гэршэлнэ. Хүдэлмэригүйшүүлые үсөөн болгохобди гэжэ президентын ба ажалай министрэй хэды найдуулаашье һаань, мүнөө Америкын зургаа миллион шахуу хүн зон ажалгүй, һая наашадаашье ажал олохо аргагүй байна. Тэдэнэй хахадынь — дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд, эрдэмтэд.

Мүнөө Америкын олохон эрдэмтэд ажалгүй болонхой. Тэндэ ухаан бодолой ажалые бар хүсэнэй ажалда адляар хэрэглэдэг ябадал түргэдэжэ байнхай.

— Университедтэ гү, али колледждэ һурахадаа, хүдэлмэриин хүсэнэй дэлгүүртэ гараха үдэрөө халта хойшолуулнабди, — гэжэ. «Крисчен сайенс монитор» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Сиэтлын ажалгүй инженер хэлэһэн байна.

Хэдэн жэлэй урда тээ гүрэнэй секретарь байһан Дин Раск американ эрдэмтэдэй урда үгэ хэлэхэдээ:

— Манай гүрэн хилын саанаһаа ерэһэн бэлигтэй, дээдэ мэргэжэлтэй эрдэмтэдые ажалда элсүүлэн хүдэлгэхэ опсо арга боломжотой. Шадамараар ударидаад байбал, хилын саанаһаа ерэгшэд ороной баялигай шухала нүхэсэл болохо, — гэжэ омог һайзгайгаар мэдүүлһэн юм.

США олохон жэлэй туршада бусад оронуудай мэргэжэлтэдые бэе тээшээ татадаг байһан. 1949 онһоо 1969 он болотор «брейн дрейн» («Ухаан бодолтоной» урадхал) гэдэг ябуулгын үндэһөөр эндэ дүрбэн миллиардһаа дээшэ доллар алмагдаһан байгаа.

Хэдэн арбаад мянган мэргэжэлтэд элдэб хооһон найдуулгадань мэхэлэгдэжэ, США худар ошоһон байха. Теэд тэдэнэй һаһаниинь хүсэлдэбэгүй. Мүнөө ажалгүй 1,5 миллион мэргэжэлтэдэй олонхинь хилын саанаһаа ерэһэн зон.

Олохон эрдэмтэд, инженернүүд США-һаа гаража, баруун Европодо тогтохо газар бэдэрнэ гээд хилын саанахи хэблэл һүүлэй үедэ ходо бэшэнэ. Теэд Баруун Европодошье американ техническэ интеллигенциие хүйтэхэнөөр угтадаг болонхой. Жэшээнь, немец хэлэ мэдэхэгүй гэжэ шалтаглаад олохон американецуудые ФРГ-дэ ажалда абахаяа арсана. Тиин тэдэнэр мэргэжэлээрээ хүдэлхэ ажал бэдэржэ хэһэхэ баатай болоно.

Урдань дипломтой инженертэ нэгэн доро Англиин хэдэн фирмэнүүдэй ажал дурадхажа байдаг саг үни үнгэрөө гэжэ ойлгуулаад, диплом тухайгаа мартаха, ямаршье һаа ондоо ажал бэдэрхыень хүнүүдтэ дурадхана.

Европын оронуудта ажал олегшод США-дахи ажабайдалай тулюур, дорой тухай, һальхай ябадалай тэндэ улам һужэржэ байһан тухай хөөрэдэг. Баруун Германиин автомобильна фирмэдэ хүдэлжэ байһан инженер-кибернетик Гамбургын «Капитал» журналай репортёртой хөөрэлдэхэдөө:

— Ажалгүй хэдэн мянган мэргэжэлтэд шэнгеэр США-да үлөөд, таксист, наймаашан гү, али ондоо ямаршьеб юрын ажалда орожо хүдэлхэл байгаа һэн бэзэб. Теэд би гэр бүлэеэ мүнөөнэй Америкын һамуу һальхай байдалда байлгаха аргамгүй, — гэжэ хэлээ һэн.

В. КОЛЕСОВ. (АПН).

АРАБ ЗҮҮН ЗҮГЭЙ БАЙДАЛАЙ ТҮҮХЭТЭ ХЭРЭГ УШАР

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Ирагай Республикын Президент А. Х. аль-Бакр хоёрой гар табилгатайгаар Багдадта баталагдан абтаһан хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорые дэлхэйн хэблэл шухала удха шанартай документ гэжэ тоолоно.

«Ирак-совет харилсаа холбооe хүгжөөхэ түүхэтэ шухала удхатай ябуулга», «Империализм ба сионизмда эсэргүү араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлдэ энэ договор асари ехэ үүргэтэй байха» гэһэн гаршагуудтайгаар договорой текстые Ирагай бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо.

«Эзэмдэһэн араб газар нютагуудаа сүлөөлөөгүй һаань, Дүтын Зүүн зүгтэ саг үргэлжын, үнэхөөрөө амгалан тайбан байдал тогтохогүй гэжэ Советскэ Союзай, Ирагай хамтын коммюнике дахинаа лаблаба» гээд Каирай «Аль-Ахрам» газетэ тэмдэглэнэ.

Энэ договор «империализмда, сионизмда, хархис ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ горитой оруулалта болохо, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын аша туһада харюусаха» гээд Индиин ПТИ гэжэ информационно агентство тэмдэглээ.

Араб арадуудай хэрэгүүдые дэмжэхэ гэдэг СССР Ирак хоёрой хамтын хүсэлэл оролдолгые тус договор гэршэлнэ гэжэ Болгариин «Земеделско знаме» тоолоно.

Советскэ Союз ба араб оронуудай хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ энэ договор ехэ нүлөө үзүүлхэ байха гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдэрнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ОЛОНИИТЫН БУРУУШААЛТА

ТАСС

Индохитадтахи дайн байлдаа үргэдхэжэ байһыень американ олониитэ зон буруушаана.

Үнэн зүб тэмсэлыень дэмжэдэг, нэгэ һаналтай байһанаа ДРВ-гэй ба Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Парижда байдаг түлөөлэгшэдтэ Америкын үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй зүгһөө мэдүүлһэн американ олониитын делегаци Парижһаа Нью-Йоркдоо бусаба. «США-гай правительствын үүсхэлээр Париждахи хэлсээ таһалдуулһыень, ДРВ-гэй ба Урда Вьетнамай нютагуудые ехээр бомбодожо захалһыень буруушаажа байһанаа мэдүүлээбди», — гэжэ Париж ошоод ерэгшэдэй нэгэн — Мэри Тоубин Нью-Йоркын аэропортдо болоһон пресс-конференци дээрэ хэлэбэ.

СТОКГОЛЬМ

БОМБОДОЛГОЁО БОЛЮУЛХА

ТАСС

Хойто, Урда Вьетнамай нютагуудые бомбодолгоёо дары болюулхыень, США-гай ябаган сэрэгшэдые, агаарай ба далайн сэрэгэй хүсэнүүдые Индохитадһаа гаргахыень Вьетнамые хамгаалха Швециин комитет эрилтэ табиһан байна.

Риксдагай депутат Б. Даль Вьетнамые хамгаалха Швециин комитедэй мэдүүлгые пресс конференци дээрэ уншаба.

ХАНОЙ

Шэнэ районууд сүлөөлэгдэнэ

ТАСС

Урда Вьетнамай патриодууд шанга байлдаануудые хэжэ, дайсанай сэрэгүүдые ехэ гэмтэл хоролтодо оруулна. Мартын 30-һаа апрелиин 7 болотор Куангчи, Биньлонг, Тайнгуен провинцинуудта сайгон армиин 11.400 гаран солдадуудые хүлһөөнь буулгаһан байгаа. «Голос Вьетнама» гэжэ радиостанци энээн тухай мэдээсэбэ.

Американ-сайгон засагаархидай хиналта доро байдаг Урда Вьетнамай районуудтахи хүн зон эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэнэ. Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туһаламжатайгаар улад зон хархис этэгээдүүдые һамна бута сохёод, арадай засаг байгуулна. Митхо, Бенче, Чавинь, Сокчанг, Ратьзя, Камау, Биньлонг, Куангчи провинцинуудта сүлөөлэлгын хүдэлөөн илангаяа эдэбхитэй болонхой гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Биньлонг, Куангчи провинцинуудта 150 мянга гаран хүн зонтой нютагууд сүлөөлэгдөө.

Захиралтануудые дүүргэнгүй, бодхуултаха ушар сайгон дахуул армиин сэрэгшэдэй дунда олоор үзэгдэдэг болонхой.

ОТТАВА

Ехэ буһалгаан болобо

ТАСС

Квебек провинциин гүрэнэй эмхи зургаануудай 210 мянган алба хаагшад Канадын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэхи эгээн ехэ буһалгаа соносхобо. Провинциин нютагуудтахи правительственна, муниципальна эмхи зургаанууд, һургуулинууд, олон магазинууд хаагдаа, коммунальна элдэб албан зургаануудай ажал таһалдалда ороо.

БОНН

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ БЭХИЖЭНЭ

ТАСС

Американ коммунистка, Холбоото Штадуудтахи негр зоной эрхын түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ Анджела Дэвисые сүүдлэлгээ дары болюулха эрилтэ табиһан тогтоолнуудта Германиин Федеративна Республикын 170 мянга гаран эрхэтэд гар табяа.

НЬЮ-ЙОРК

Айлгаха, һүрдөөхэ һанаатай ябуулга

ТАСС

Анджела Дэвисэй «хэрэгээр» Калифорниин Сан-Хосе хотодо болоһон сүүд дээрэ «гэмнэлгын гэршэнэр» үгэ хэлэжэ үргэлжэлһөөр. Эрэлхэг зоригто коммунисткада эсэргүү хуурмаг гэмнэлгые тэдэ «гэршэнэрэй» туһаламжаар «үндэһэ баримтатай» болгохо гэһэн һэдэлгэ прокуратурын зүгһөө гаргагдана. Анджелые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөнэй эдэбхитэдые хашаха харшалха хүдэлмэри нютагай засагаархид үргэнөөр ябуулжа байна. Тиихэдээ хуурмаг сүүдлэлгэдэ эсэргүү хүнүүдые айлгаха, һүрдөөхэ гэжэ оролдоно. Анджела Дэвисые хамгаалгын демонстрацинуудта хабаадаһан 24 хүнэй «хэрэгые» хаража үзэлгэ Сан-Хосе хотын сүүд эхилбэ. Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө тэмсэдэг национальна нэгэдэмэл комитедэй хүтэлбэрилэгшэд ба эдэбхитэд гэмнэгдэгшэдэй дунда бии.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ТАСС

Сайгон дахуул сэрэгүүдые дэмжэхын тула американ эзэрхэг түримхэйшүүл шэнэ хэмжээнүүдые абана.

Жэл урда тээ Вьетнамһаа гаргагдаһан далайн ябаган сэрэгэй подразделенинүүд Дананграда дахинаа хаягдаа гэжэ американ сэрэгэй командовани апрелиин 12-то мэдүүлээ. Гэхэ зуураа, США-гай ябаган сэрэгэй 196-дахи бригадын батальонуудай нэгэн Дананһаа гаргагдаад, Хюэ хото шадархи Фубай эльгээгдэз.

Тиихэдэ американ авиаци Урда Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые бомбодолгоёо улам үргэдхэжэ байна. Апрелиин 11-дэ «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд Урда Вьетнамай нютагуудта 60 дахин добтолго хэхэдээ, Куангчи, Тхыатхиен провинцинуудта 1.800 тонно тэһэрдэг зүйл хаяһан байха юм.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд американ-сайгон сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ шанга сохилто хэнэ. Апрелиин 12-то Сайгонһоо хойшоо 20 километртэ оршодог Америкын Бьенхоа гэжэ ехэ баазые ракетээр буудаба. Апрелиин 11-дэ Сайгондо дүтэхэнэ шэбээлһэн дайсанай һомо хэрэгсэл хадагалдаг ехэ склад тэһэлэгдэһэн байгаа.

Куангчи хото, Донгхой пункт шадар шанга байлдаанууд болоно. Апрелиин 3-һаа 10 хүрэтэр Куангчи провинцида эшээлһэн дахуул арми 600 хүнөө алдаһан, шархатуулһан байна. Патриодууд эндэ 3 самолёт, вертолёт буудажа унагаагаа, дайсанай 23 танк, бронемашина һандаагаа.

Хюэһээ баруун-урагшаа оршодог сэрэгэй «Бастонь» гэжэ баазада дүтэхэнэ мүн лэ шанга байлдаанууд болоно.

Меконг мүрэнэй адагта, Кантходо, патриодууд американ-сайгон сэрэгүүдэй хоёр авиабазые ракетээр буудаһан байна.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын патриотическа хүсэнүүд дайшалхы ябуулгаяа улам эдэбхижүүлнэ.

Ороной зүүн-хойто талада оршодог Свайриенг хото шадар болоһон байлдаануудта патриодууд Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ добтолжо, дайсание ехэ гээлтэ хоролтодо оруулба.

НЬЮ-ЙОРК

АЛУУРШАДЫЕ ХЭН ХҮЛҺЭЛӨӨБ?

ТАСС

США-гай профсоюзай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Джозеф Яблонскиие, тэрэнэй бүлын гэшүүдые алалгада хабаадалсаһан зэмэтэйб гэжэ гуша наһатай американка Аннет Гилли Пенсильвани штадай Вашингтон хотын сүүд дээрэ мэдэрбэ. «Гэмээ мэдэрээ һаашни, дээдэ зэргын хэмжээн абтахагүй» гэжэ прокуророй найдуулһанай һүүлээр Гилли иигэжэ мэдэрһэн байна.

Хоёр жэлэй урда тээ хэгдэһэн зэрлиг муухай энэ хэрэгые мүрдэхэ хүдэлмэреэ Америкын сүүдэй засагаархид мэлхэйн алхамаар ябуулжа байнхай. Гэмтэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай табан хүнэй элирүүлэгдээд байгаашье һаань, Яблонскиие, бүлынь гэшүүдые хүлһөөр алһан хоёр хүн лэ саазалагдахаар сүүдлүүлһэн. П. Гилли, О. Мартин гэгшэд гэмтэй болоо.

Политическэ гэмтэ хэрэг эмхидхэгшэд мүнөө болотор сүлөөдэ ябана гэжэ США-гай буржуазна хэблэл тэмдэглэнэ.

США. НЬЮ-ЙОРК ШТАДАЙ ГУБЕРНАТОР, АМЕРИКЫН МЭДЭЭЖЭ МУЛЬТИМИЛЛИОНЕР РОКФЕЛЛЕР ҺАЯХАН НИИТЫН ТРАНСПОРТЫН ТҮЛБЭРИ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ГЭҺЭН ДУРАДХАЛ ОРУУЛБА. ТЕЭД НЬЮ-ЙОРКЫН АЖАЛШАД НИМЭ ХУУЛИ ЁҺОДО ЭСЭРГҮҮСЭН БОДОНО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: НИИТЫН ТРАНСПОРТДА ТҮЛБЭРИ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ГЭҺЭН ДУРАДХАЛДА ЭСЭРГҮҮ ДЕМОНСТРАЦИИН ҮЕДЭ.

ТАСС-ай фотохронико.

МОЛИНА ОЛОНИИЕ ГАЙХУУЛБА

ПРАГА. (ТАСС-ай корр. Дэлхэйн ба Европын чемпионадай табадахи үдэртэ хүндэ дээгүй һонин ушар болобо.

Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөнүүдтэ финн хоккеистнүүд хамшагта амжалтануудые гэнтэ бэшэ туйлаһан байна. Тэдэнэр Чехословакиин, Швейцарин, Канадын командануудһаа шухала очконуудые булияжа абадаг байгаа. Мүнөөшье Прагада суута командануудые хүйгүүлхэ, тэбдүүлхэ бээзэбди гэжэ Финляндиин спортсменүүд шаа дажа ябаа, теэд...

Наадананай хоёрдохи хахадта финнүүд шанга добтолго хэбэ. Зүгөөр эрхим һайнаар наадаһан вратарь Молина нэгэшье шайба ворота руугаа оруулагүй. Финляндиин хоккеистнүүд яажашье ядаба. Вратарь Молина үнэхөөрөөшье «эди шидын» харуулһандал байгаа. Вратариин зориг түгэлдэр наадан бүхы командаяа урмашуулан зоригжуулаа.

Түгэсхэлэй 20 минутын туршада Швейцариин хоккеистнүүд эрэлхэг зоригтойгоор воротагаа хамгаалхаһаа гадна эдэбхитэйгээр добтолоо. Тшуммлер, Келлер гэгшэдэй сохиһон шайба финн хоккеистнүүдэй ворота уруу хиидэн ороо. Наадананай дүн 3:2.

ПРАВДА-БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «... суббото» — түрүү бэшэг. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые хаража хэ комиссинуудай хамтын ... лаан. ТАСС-ай шухала мэдээнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «... нуудай экономическа һуралсал» ажалай бүтээсын хүсэтэ ... И. Парфеновой статья. «Хан амисхаал» — хөөрэлдөөн. ... таг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда: ... буулиние шэнжэлэлгэ ... АПН-эй корреспонденци. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «... гаан сфинксын орондо» — Е. ... лубевой очерк. Һүүлэй һонин.

ЭНХИР ЭКРАН

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 17.30 — Һүүлэй һонин. ... — Үнгэтэ телевидени. «Тени исчезают в полдень» гэжэ ... һайханай телевизионно фильм (4-дэхи сери) — «Марьин ...» 18.55 — «Где б ни был я» фильм-концерт. 19.55 — Һүүлэй һонин. 20.00 — Үнгэтэ телевидени. «Лето рядового Дедова» уран һайханай телевизионно фильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА. 21.10 — Телепанорама (Буряад хэлэн дээрэ). 21.30 — «...шын Улаан-Үдэ» — телевизионно газетэ. 22.10 — Концерт.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 22.40 — Тувын гүрэнэй ... ны» гэжэ ансамблиин концерт. 23.25 — «Время» — информационно программа. 23.55 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финлянди — ЧССР. (Прагаһаа дамжуулга). 02.15 — Телевизионно документальна фильмүүдэй программа. 02.45 — «Хүгжэмтэ калейдоскоп». 03.25 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Швеци — СССР. (Прагаһаа дамжуулга).

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим газарта бороо, нойтон саһан ороно. ...руун-хойноһоо секундын 7— метр хүсэтэйгөөр, Байгал ... мүн урда аймагуудта секундын 12—18 метр хүсэтэйгөөр ... хилхэ. Температура 1—6, ... нэй, Ахын, Захааминай ... гуудта 3 градус хүйтэнһөө ... дус хүрэтэр дулаан, хойто ... гуудта 5—10 градус ... Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2 ... дус хүйтэн, үдэртөө 0—2 ... дулаан болохо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-00373. Заказ № 12...